

KATRINA KAMMARMUSIK

ÅLAND 9–13 AUGUSTI 2022

”Erasmusik – i Erasmus och humanismens spår”

Konstnärlig ledare: Cecilia Zilliacus

Välkomna till Erasmusiken!

Katrina Kammarmusik 2022 tar sin inspiration från den spränglärda humanisten Erasmus av Rotterdam (1466–1536). Hans bildningsideal, hans vidlyftiga (särskilt med den tidens mått mätt) resor och hans översättningar och skrifter har tillgängliggjort stora delar av antikens och hans egen tids visdom för oss och påverkat många, många människor. Det stora utbytesprogrammet mellan Europas universitet bär till exempel hans namn. Erasmus strävade efter kunskapsutbyte och det goda samtalet – den bästa, kanske enda, vägen till en varaktig fred.

Musiken från Erasmus egen tid var övervägande av religiöst slag, men renässansen var den tid då musik började skapas för sin egen skull. Den finländske, mycket framgångsrike tonsättaren Sebastian Fagerlund är hustonsättare för 2022 och många verk ur hans kammarmusikproduktion kommer att spelas.

Det nya verket "Remain" för pianotrio har beställts i samarbete med Tapiola Sinfonietta, Storioni Festival och O/Modernt Festivalen i Stockholm och uppförs under festivalen.

I "Remain" återknyter Fagerlund till tonsättare och verk som haft starkt inflytande på hans konst och under festivalveckan får vi höra musik av några av dem; Ravel, Lutoslawski, Stravinsky, Messiaen m.fl.

Den riktigt gamla musiken får nytt liv tack vare ensemblerna Peltomaa Fraanje Perkola och El Gran Teatro del Mundo och jag är fantastiskt glad och tacksam att få hälsa många av Europas härligaste kammarmusiker till Åland, som med liv och lust tar sig an känd och okänd repertoar. Läs gärna om dem alla här i programboken!

Förra årets succéartade programpunkt "Barbros kaffekvarn" upprepas och blir denna sommar "Sias kaffekvarn". Sia Spiliopoulou Åkermark, chef för Ålands fredsinstitut, har inspirerats av Erasmus liv och verk och önskat musik om krig och fred, dans och lätthet, andlighet och glädje...

Festivalen avslutas med en Brunchkonsert där Anders Björnsson, publicist och historiker, och Joel Backström, filosof, berättar om Erasmus av Rotterdam och humanismen. El Gran Teatro del Mundo spelar musik från renässansen och berättar om musiken och instrumenten.

I samband med festivalen arrangeras även i år mästar kurser i solospel och kammarmusik samt i barock- och renässansmusik i samarbete med Ålands Musikinstitut.

Kom och låt er inspireras av Erasmus av Rotterdam, musiken och inte minst av varandra i goda samtal – hjärtligt välkomna till Erasmusiken under Katrina 2022!

Cecilia Zilliacus, konstnärlig ledare

BILJETTER & PROGRAM

Biljetter kan köpas i Alandica, Strandgatan 33, 22100 Mariehamn, tfn. +358 18 24570 och online via www.alandica.ax och www.visitaland.com

Biljetter och program säljes även 1 timme före konsertstart vid dörren. Biljett- och programpris anges vid varje konsert.

Det lägre priset avser medlemmar i Kulturföreningen Katrina samt studerande under 26 år.

Fri entré gäller för alla under 18 år förutsatt att det finns lediga platser.

FOTOGRAFERING

Fotografering, ljud- eller bildupptagning är inte tillåtet under konserterna utan särskild överenskommelse med arrangörerna.

KONSERTPASS

Ett konsertpass kostar 150 euro och ger inträde till samtliga festivalevenemang.

TACK

Vi tackar våra sponsorer, bidragsgivare och samarbetspartners Alandica Kultur & Kongress, Bagarstugan Café & Vin, Fina Fisker, Finström-Geta församling, Finska kulturfonden, Föreningen Konstsamfundet, Hotell Arkipelag, Jomala församling, Aino Laukola (cembaloägare), Mariehamns församling, Mariehamns stad, Stiftelsen Emelie och Rudolf Gesellius fond, Svenska kulturfonden, Matti Tuomisto (Rondo), William Thuring's stiftelse, Ålands landskapsregering, Ålands musikinstitut samt alla annonsörer, medverkande artister och personal.

KONTAKT & INFORMATION

Kulturföreningen Katrina
Norra Esplanadgatan 5, AX-22100 Mariehamn, Åland
Tfn. +358 40 1649310
info@katrina.ax
www.katrina.ax

Konstsamfundet

MARIEHAMNS
STAD

PROGRAMÖVERSIKT

TISDAG 9.8.2022

10.00 Bagarstugan Café & Vin, Mariehamn
"Frukostkvart"

Sebastian Fagerlund
(årets tonsättare), *Anna Petrini* (blockflöjt), *Zilliacus*-kvartetten: *Cecilia Zilliacus* (konstnärlig ledare/violin), *Julia-Maria Kretz* (violin), *Ylvali McTigert Zilliacus* (viola), *Kati Raitinen* (cello)

19.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn (25/20 €)
"Därskaper!"
S. Fagerlund (bl.a. Katrina kammarmusiks beställningsverk) – M. Marais – R. Moser/H. Kotter – J. Röntgen – A. Vivaldi
El Gran Teatro del Mundo, *Diego Chenna* (fagott), *Simon Crawford-Phillips* (piano), *Karin Dornbusch* (klarinet), *Anna Petrini* (blockflöjt), *Zilliacus*kvartetten: *Cecilia Zilliacus* (violin), *Julia-Maria Kretz* (violin), *Ylvali McTigert Zilliacus* (viola), *Kati Raitinen* (cello)

ONSDAG 10.8. 2022

10.00 Bagarstugan Café & Vin, Mariehamn
"Frukostkvart"

Cecilia Zilliacus (konstnärlig ledare, violin), *Sebastian Fagerlund* (årets tonsättare), *Diego Chenna* (fagott), *Eero Ignatius* (kontrabas), *Peltomaa Fraanje Perkola*-trio

12.00 Ålands konstmuseum, Mariehamn (entré, se www.konstmuseum.ax)
"ÆR"

Den holländsk-finländska trion Peltomaa Fraanje Perkola innesluter lyssnaren i en esoterisk och tidlös ljudmassa. Med viola da gamba, medeltida harpa, röst och elektroniska ljudeffekter blandar den finska folksånger och musik från medeltiden med jazz och nutida kompositioner.
Aino Peltomaa (röst & medeltida harpa), *Harmen Fraanje* (piano), *Mikko Perkola* (viola da gamba & effekter)

15.00 Alandicas foajé, Mariehamn (20/15 €)
"Sias kaffekvarn"
Sia Spiliopoulou Åkermark, chef för Ålands Fredsinstitut, har önskat musik om krig och fred, dans och lätthet, andlighet och glädje, både sakralt och profant, folkligt och professionellt – allt inspirerat av Erasmus.
Musik av Stravinskij, Bach, Fagerlund, Ravel, Merz och Dufay framförd av festivalens artister.

19.00 Finströms kyrka (20/15 €)
"Rationalitet"
S. Fagerlund – A. Falconieri – T. Johnson – O. Messiaen – M. Ravel – G.P. Telemann
El Gran Teatro del Mundo, *Diego Chenna* (fagott), *Karin Dornbusch* (klarinet), *Jukka Harju* (horn), *Anna Petrini* (blockflöjt), *Zilliacus*kvartetten: *Cecilia Zilliacus* (violin), *Julia-Maria Kretz* (violin), *Ylvali McTigert Zilliacus* (viola), *Kati Raitinen* (cello)

Det lägre priset avser medlemmar i Kulturföreningen Katrina samt studerande under 26 år. Fri entré gäller för alla under 18 år förutsatt att det finns lediga platser.

TORSDAG 11.8.2022

10.00 Bagarstugan Café & Vin, Mariehamn
"Frukostkvarter"

Cecilia Ziliacus (konstnärlig ledare, violin), Sebastian Fagerlund (årets tonsättare), El Gran Teatro del Mundo, Jukka Harju (horn)

12.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn (20/15 €)
"Förgängligt ljus"

S. Fagerlund – E. Grieg – I. Stravinskij
Simon Crawford-Phillips (piano), Karin Dornbusch (klarinett), Jukka Harju (horn), Ziliacuskvartetten: Cecilia Ziliacus (violin), Julia-Maria Kretz (violin), Ylvali McTigert Ziliacus (viola), Kati Raitinen (cello)

19.00 Kastelholms slott (25/20 €)
"Erasmus dröm"

A. de Antiquis – J. Barbireau – F. Bossinensis – A. de Cabezón – C. Festa – H. van Ghizeghem – O. di Lasso – D. Ortiz – G.P. da Palestrina m.fl.
El Gran Teatro del Mundo: Julio Caballero Pérez (cembalo), Michael Form (blockflöjter), Bruno Hurtado Gosalvez (gamba), Vincent Kibildis (harpa)

FREDAG 12.8.2022

10.00 Bagarstugan Café & Vin, Mariehamn
"Frukostkvarter"

Cecilia Ziliacus (konstnärlig ledare, violin), Sebastian Fagerlund (årets tonsättare), Karin Dornbusch (klarinett), Simon Crawford-Phillips (piano)

12.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn (20/15 €)
"Studier i dårskap och dans"
A. Corelli – S. Fagerlund – W. Lutoslawski – R. Schumann

Julio Caballero Pérez (cembalo), Simon Crawford-Phillips (piano), Julia-Maria Kretz (violin), Kati Raitinen (cello), Cecilia Ziliacus (violin)

15.00 Ålands musikinstitut, Mariehamn
Konsert med mästarkursens elever

19.00 Jomala kyrka (20/15 €)
"Jämvikt"

D. Casa – S. Fagerlund – D. Ortiz – F. Schubert
Diego Chenna (fagott), Karin Dornbusch (klarinett), Jukka Harju (horn), Bruno Hurtado Gosalvez (gamba), Eero Ignatius (kontrabas), Vincent Kibildis (harpa), Julia-Maria Kretz (violin), Julio Caballero Pérez (cembalo), Kati Raitinen (cello), Cecilia Ziliacus (violin), Ylvali McTigert Ziliacus (viola)

LÖRDAG 13.8.2022

10.30 Alandicas foajé, Mariehamn
(25 €, inkl. brunch)

"Brunch med Erasmus, humanism och musik"
"Tror vi på människan?" – Joel Backström

"Bortom all fanatism" – Anders Björnsson

Anders Björnsson, publicist & historiker, och Joel Backström, filosof, berättar om Erasmus av Rotterdam och humanismen.

El Gran Teatro del Mundo spelar musik från renässansen och berättar om musiken och instrumenten.

KONSERTPLATSER

**Alandica kultur
och kongress**
Strandgatan 33
Mariehamn

**Bagarstugan
Café & Vin**
Ekonomiegatan 2
Mariehamn

S:t Görans kyrka
Ö. Esplanadgatan 6
Mariehamn

Finströms kyrka
Pålsbölevägen
Finström

**Ålands
konstmuseum**
Storagatan 1
Mariehamn

Jomala kyrka
Godbyvägen 445
Jomala

Kastelholms slott
Tosarbyvägen 5
Kastelholm
Sund

TISDAG 9.8.2022

10.00 Bagarstugan Café & Vin, Mariehamn
Frukostkvart

Sebastian Fagerlund (årets tonsättare)

Anna Petrini (blockflöjt)

Zilliacuskvartetten

Cecilia Zilliacus (konstnärlig ledare/violin)

Julia-Maria Kretz (violin)

Ylvali McTigert Zilliacus (viola)

Kati Raitinen (cello)

19.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn
"Dårskaper!"

Antonio Vivaldi (1678–1741)

Triosonat nr 12 d-moll op. 1 RV 63

"La Folia"

Cecilia Zilliacus (violin)

Julia-Maria Kretz (violin)

El Gran Teatro del Mundo

Roland Moser (f. 1943)

Hans Kotter (1480–1541)

Melodienbündel

(Sammanvävda melodier)

Karin Dornbusch (klarinet)

Sebastian Fagerlund (f. 1972)

Remain

(Katrina kammarmusiks beställningsverk)

I. Capriccioso, ben ritmico

II. Adagio di molto

III. Esaltato

Cecilia Zilliacus (violin)

Kati Raitinen (cello)

Simon Crawford-Phillips (piano)

Paus

Marin Marais (1656–1728)

La Folia

Diego Chenna (fagott)

El Gran Teatro del Mundo

Sebastian Fagerlund (f. 1972)

Recordanza

Anna Petrini (blockflöjt)

Julius Röntgen (1855–1932)

Stråkkvartett nr 12 giss-moll (1927)

1. Andante sostenuto

2. Vivace

3. Lento

4. Allegro passionato

Zilliacuskvartetten

Cecilia Zilliacus (violin)

Julia-Maria Kretz (violin)

Ylvali McTigert Zilliacus (viola)

Kati Raitinen (cello)

Konserten slutar ca kl. 21.00.

Barberaren i Sevilla har alla hört talas om. Men barberaren i Venedig? Det fanns också en sådan – fast han skollade om sig till violinist. Framför allt lärde han upp sin son Antonio i samma yrke.

Han måste ha varit en god pedagog, ty sonen kom att överglänsa sin far många gånger om. **Antonio Vivaldis** (1678–1741) namn har idag, mycket tack vare hans ikoniska violinkonserter "Årstiderna", funnit genklang långt utöver alla kulturella gränser; det allvetande Google kan förtälja att webbläsningssystem, budfirmor, bagerier, frisörer, golfbanor och mycket annat döpts till Vivaldi. När Antonio blivit präst fick han öknamnet 'Den röde prästen'. Det berodde nog mindre på eventuella vänstersympatier än på det röda håret hans släkt var begåvad med. Detta led han kanske mindre av, däremot av astma. Problem med andan passade så att säga inte i predikstolen, och han tog därför tjänst som violinlärare på ett barnhem i sin hemstad. Pojkarna skulle lära sig riktiga yrken, flickorna utbildades i musik... I trettio år kom Vivaldi därmed att förfoga över en hel elevorkester. Ungdomarna tycks ha varit begåvade och för dem skrev han naturligtvis egen musik.

Med den äran. Och oavbrutet. Varje vecka skulle nya oratorier, kantater, motetter, konserter och kammarmusik se dagens ljus. Vid sidan av denna ålagda tjänstgöring bedrev Vivaldi ändå en omfattande turnéverksamhet som virtuos violinist. Dessutom känner man till inte mindre än nittiofyra (!) operor av hans hand. Stravin-

skijs syrliga kommentar lär ha varit att "han komponerade samma opera nittiofyra gånger". Kravet på originalitet existerade ju knappast för Vivaldis samtid – tvärtom, han förväntades skriva i tidens stil som alla andra.

När denna stil, som kallas senbarock och som kan sägas bygga en första bro till klassicismen, blev omodern, sökte Vivaldi sitt levebröd i Wien. Kejsaren Karl VI hade nämligen under en tidigare turné blivit så förtjust i Vivaldi att han pratat med honom "mer än med sina ministrar på två år". Dessvärre dog Karl VI strax efter Vivaldis flytt. Flytten hade kostat Vivaldi alla hans tillgångar och nu stod han plötsligt utan beskyddare. Han dog i praktiken barskräpad bara åtta månader senare och fick en fattigbegravning i Wien, långt hemifrån. Ett ironiskt öde ville dock att Richard Wagner senare skulle dö i Venedig...

Triosonaten är en enkel kompositionsform som var mycket populär under mer än tvåhundra år, och är väl än i dag inte helt satt på undantag. Den består egentligen bara av två solostämmor plus en generalbaslinje som angav det harmoniska underlaget – därav namnet.

Den lilla melodin **La Folia** tros vara en ursprungligen portugisisk karnevalsans i snabbt tempo till ackompanjemang av gitarrer och kastanjetter. Under 1600-talet kom den till Frankrike och döptes då om till *Folie d'Espagne* (spanskt tokstrolleri) och blev lugnare och mer majestätisk. Den är numera i högsta grad folkmusikaliskt

allmångods och har använts till oräkneliga visor, inte minst av Bellman och Olle Adolphson. Egentligen är den mindre en melodi än en enkel följd av åtta ackord – noga taget bara fyra olika – som i ett slags rundgång biter sig själv i svansen och därför kan upprepas i oändlighet tills man tröttnar. I riktigt långa sekvenser anar man faktiskt ett slags yrsel, en extas av den typ som griper dansande dervischer. Det sägs att hela länder på sin tid greps av La Folia-mani och att folk blev snurriga på kuppen... Och visst lyckas Vivaldi få en rent galen snurr på sin variationskonst i denna trionsonat.

Hans Kotter (1480?–1541) dog bara 5 år efter Erasmus av Rotterdam, men till skillnad från den senare har vi bara knapphändiga uppgifter om Kotter. Han försörjde sig som organist i Torgau öster om Leipzig, sedan i Breisgau och sist i Freiburg. Där fängslades han på grund av sin protestantiska tro, torterades och utvisades 1522. Reformationsmötet i Strasbourg friade honom, men eftersom de reformerta kyrkorna bannlyste orglar blev han i stället skollärare i Bern.

I ett speciellt avseende är Kotter värd att minnas. Under sin livstid skrev han två samlingar orgelmusik för universitetsrektorn i Basel, Bonifazius Amerbach. En av dem innehåller nämligen musikhistoriens äldsta kända orgelkoral, på melodin *Aus tiefster Not*. Amerbach var son till Erasmus boktryckare och till hans umgängeskrets hörde Holbein d.y. och Paracelsus och många andra av 1500-talets lärda "kändisar

och influencers". Lärdom, konst och musik är medlemmar av samma humanistiska familj.

Roland Moser (1943–) som förra året fick Schweizer Musikpreis, presenterar sig själv i en filmad intervju med sitt alphydeliknande hus i bakgrunden: "Jag har kanske förblivit en särling – jag skriver musik med en mjuk penna på vitt papper och använder inga som helst digitala hjälpmedel, ingen dator, ingen elektronik, inte ens ett piano." Hans verkförteckning är inte anmärkningsvärt lång, men samlingen av egensinniga och underfundiga titlar väcker nyfikenhet. Vad sägs om till exempel *Tre kakel från min ugn* eller *Mikrogramm 400* (syftar på författaren Robert Walsers mikroskrift) eller *Toner är väsen som förstår varandra?*

Melodienbündl tillkom 2001 och är "ett knippe melodier för blockflöjter eller vilka andra instrument som helst att begrunda och pröva ut". Påfallande många av hans alster är personliga bearbetningar av och underfundiga kommentarer till andra kompositörers verk.

Det är glädjande att se **Marin Marais (1656–1728)** på ett konsertprogram. Att så sker relativt sällan beror kanske på att han huvudsakligen skrev för det i dag ovanliga stråkinstrumentet *viola da gamba* (it. *gamba* = ben, i motsats till *viola da braccio* = arm) – så pass ovanligt att just kvällens exempel är arrangerat för harpa. En 'da gamba' har tvärliggande åsar på greppbrädan som en gitarr och är

alltså inte föregångare till violinfamiljens medlemmar. De flesta typerna har fem, basviolan upp till sju strängar. För detta instrument, som han själv trakterade virtuöst, komponerade Marais stycken i tidens stil, av vilka hans "pièces de caractère" blev särskilt berömda. De var ett slags tidig programmusik i miniatyr med titlar som till exempel *Urinstensoperation* – försedd med föredragsanvisningar som till exempel 'patienten binds med silkessnören' och 'han skriker' – eller *Labyrinten* där en mans vilshenhet skildras genom irrande tonarter och abrupta dissonanta stopp. Men han efterlämnade också en rik samling verk för kammarensembler och därtill fyra operor. Troligen uppmuntrades han till de sistnämnda av sin överordnade vid hovet i Versailles, den betydligt mera kände Jean-Baptiste Lully, som också blev hans mentor och läromästare.

I en fransk film från 1991 om hans lärare Sainte-Colombe spelades Marais av ingen mindre än Gérard Depardieu. Emellertid är irriterande föga känt om hans liv. Han var en skomakares son som vid tjugotre års ålder avancerade till "reguljär kunglig violast" och som till sin död tjänstgjorde som komponist och musiker i Versailles (där Ludvig den XIV anställt över 150 musiker, till vars meriter bland annat hörde förmögenhet nog att köpa sin lukrativa befattning...). Han gifte sig med en parisiska och fick med henne 19 barn, av vilka flera blev framgångsrika musiker. Ingen av dem

kom dock att överträffa sin ryktbare far, på sin tid kallad "viola da gambans kung".

Sebastian Fagerlund (f. 1972) och hans verk *Remain* (Katrina kammarmusiks beställningsverk) presenteras på sid. 38.

Julius Röntgen (1855–1932). 1848 var ett oroligt år i Europa. Just det året flyttade en Friedrich Röntgen från Tyskland till Holland, en Engelbert Röntgen däremot från Holland till Tyskland. Deras fäder var bröder. Friedrich fick sonen Wilhelm, fysikern som i sinom tid kom att åtnjuta en minst sagt "strålände" berömmelse. Engelbert fick Julius, som därför skämtsamt betecknade sig som "den icke berömde"...

Ett oförtjänt epitet. För Julius Röntgen har numera en självskrivnen plats i musikhistorien. I Leipzig utbildade han sig till en så god pianist att han inbjöds till soiréer hos Franz Liszt. Han återvände emellertid till faderns hemort Amsterdam, dit hans gode vän Brahms gärna kom på besök, och framförde då dennes pianokonsorter med Brahms själv på pulten. Han var sedan med om att ta initiativ till både Amsterdams konservatorium och Concertgebouw.

Inom kort slog han sig själv på komposition och det är många som i hans musik hör ett eko av vännen Brahms i bakgrunden. Då är det kanske inte så underligt att Röntgens Serenad op 14 i sin tur spökar i Brahms andra symfoni, och när Röntgen försynt – eller smickrad? – påpekade detta fick han en artig ursäkt av sin vän. De hade utbyte av varandra.

Röntgen har de senaste åren rönt uppmärksamhet särskilt i Sverige, eftersom han gifte sig med den unga violinstudenten Amanda Maier från Landskrona. Till en början hade uppmärksamheten en besk biton som gällde det faktum att Amanda i egenskap av Julius hustru inte längre fick tillfälle att utöva sitt eget begåvade konstnärskap, framför allt inte som tonsättare. Numera upplever dock båda makarnas musik en välkommen renässans – om än Röntgens 25 symfonier spelas anmärkningsvärt sällan.

Hans rikliga kammarmusik hörs däremot oftare. Gissmollkvartetten är från

1927; på sin ålders höst var Röntgen som intensivast i skapartagen och även om det mesta av hans musik är präglad av måttfull senromantik bör det sägas att han två år före sin död – då var Arnold Schönberg redan 58 år gammal! – sysslade också med atonal musik och faktiskt skrev en bitonal symfoni.

Hans son Frants Röntgen blev arkitekt och ritade sin fars hus Gaudeamus nära Utrecht, där golvet i den stora runda musiksalen är upphängt och därmed inte vilar på fast grund. I dag är det ett centrum för nutida holländsk musik, som alltså förunnas klinga i en unik akustik.

emmaus

SECOND HAND

Strandgatan 20

må-fr 10-19

lö 10-16

sö 11-15

Godby

må-fr 12-17.30

lö 11-16

Skogshyddsv. 7

må-fr 10-17.30

to 10-19

lö 10-15

www.emmaus.ax

ONSDAG 10.8.2022

10.00 Bagarstugan Café & Vin, Mariehamn
Frukostkvart

Cecilia Zilliacus (konstnärlig ledare, violin)
Sebastian Fagerlund (årets tonsättare)
Diego Chenna (fagott)
Eero Ignatius (kontrabas)
Peltomaa Fraanje Perkola-trio

12.00 Ålands konstmuseum, Mariehamn
"ÆR"

Den holländsk-finländska trion Peltomaa Fraanje Perkola innesluter lyssnaren i en esoterisk och tidlös ljudmassa. Med viola da gamba, medeltida harpa, röst och elektroniska ljudeffekter blandar den finska folksånger och musik från medeltiden med jazz och nutida kompositioner.

Aino Peltomaa (röst & medeltida harpa)
Harmen Fraanje (piano)
Mikko Perkola (viola da gamba & effekter)

15.00 Alandica foajén, Mariehamn
"Sias Kaffekvarn"

Igor Stravinskij (1882–1971)
ur L'Histoire du Soldat
4. Valse-Tango-Rag

Cecilia Zilliacus (violin)
Karin Dornbusch (klarinet)
Simon Crawford-Phillips (piano)

Johann Sebastian Bach (1685–1750)
Sarabande ur Partita d-moll för soloviolin

Cecilia Zilliacus (violin)

Maurice Ravel (1875–1937)
ur Tombeau de Couperin
Rigaudon

Simon Crawford-Phillips (piano)
Cecilia Zilliacus (violin)
Julia-Maria Kretz (violin)
Ylvali McTigert Zilliacus (viola)
Kati Raitinen (cello)
Eero Ignatius (kontrabas)

Konserten slutar ca kl. 13.00.

Sebastian Fagerlund (f. 1972)
Scherzic

Ylvali McTigert Zilliacus (viola)
Kati Raitinen (cello)

Willy Merz (f. 1964)
Tempus fugit

Diego Chenna (fagott)
Cecilia Zilliacus (violin)

Guillaume Dufay (ca 1400–1474)
Ave Maris Stella

Ylvali McTigert Zilliacus (viola)
Kati Raitinen (cello)
Eero Ignatius (kontrabas)

Konserten slutar ca kl. 16.00.

V ar rytmen musikens själva ur-element? Och vad blev nästa steg – är inte dans ett sätt att markera rytmen? Antagligen dansade människor innan de började sjunga och traktera instrument. På dagens kafékoncert ser det ut att bli dans för nästan hela slanten, *café dansant*. Först hör vi en vals och en tango ur Historien om en soldat av **Igor Stravinskij** (1882–1971) som finns presenterad på annat ställe i Katrinafestivalens programbok. I sammanhanget förekommer också en rag, ett slags noterat jazzbetonat stycke, och ett sådant kan man ju för all del också dansa till.

Om det därpå följande stycket råder det däremot inga tvivel, ty en dans är just precis vad en saraband är – i tre fjärdedelar med en viss tyngd på den andra fjärdedelen i takten. Den är långsam och värdig och tjänar ofta som ett slags adagiosats i de många danssviter barockens kompositörer lämnade efter sig; en smula allvar och kanske vemod att balansera menuetter och gigor med. *Sarabanden* ur **J S Bachs** (1685–1750) *d-mollpartita* för soloviolin är nu inte vilken danslåt som helst. Just den partitan har av tre seklers violinister betecknats som en alptopp i violinlitteraturen. Särskilt den avslutande monumentala chaconnen måste ha kommit som en överraskning för tidens lyssnare. En chaconne är nämligen som sådan inte alls någon dans, utan en komposition skriven över en oavbrutet återkommande tonföljd genom hela verket. Och slumpen (!) vill att basostinatot (egentligen ackordföljden)

som ligger till grund för partitans sista sats är i princip detsamma som i Corellis "La Folia" (också presenterat på annan plats i denna programbok) och i samma tonart: D, C, B, A!

Med **Maurice Ravel** (1875–1937) *Rigaudon* håller vi oss kvar vid barockens danssviter. Ravel skrev strax efter det första världskriget en svit i sex satser för piano som han kallade *Le Tombeau de Couperin*, Couperins minnesgrift, i vilken var och en av satserna är tillägnad någon vän som stupat i kriget. Just den fjärde satsen *Rigaudon* är tillägnad två barndomsvänner, bröderna Pierre och Pascal Gaudin som bägge föll offer för samma granat i november 1914. *Le Tombeau* spelades första gången 1919 av ingen mindre än Marguerite Long och det var ingen tillfällighet – hon var änka efter den musikolog som förärats den sista satsen, en toccata.

Sviten blev snabbt ett omtyckt konsertnummer och har arrangerats för en mängd olika ensembler. Den är som helhet ganska lättsam och inte överhövan sorgmodig. Minnen kan ju vara glada, och Ravel svarade på kritikens förebråelser: "De döda är tillräckligt trista i all sin eviga tystnad."

Tonsättaren hämtar inte bara sina former ur de forna danssviterna utan också bruket av ornamentation (utsmyckningar) och modala tonarter som han blandar upp med stråk av nyklassicism och kryddar med raffinerade harmonier.

I Marseille fanns 1485 en dansmästare vid namn Rigaud. Var det han som stili-

serade denna snabba figurdans år 1485? Det vet vi inte. Kanske, kanske kommer namnet av att en rigaudon dansas på stället av par som inte rör vid varandra – vilket onekligen antyder en viss rigid stelbenthet...

I och med **Sebastian Fagerlunds** (f. 1972) *Scherzic* från år 2008 tar vi oss en kort paus från dansgolvet. Tonsättaren skriver: "Scherzic är ett kort stycke beställt av stråkkvartetten *Meta4*. Den komponerades som en kort musikalisk brygga mellan två större verk och fångar varierande musikaliska stämninglägen mellan hets och mild humor." *Scherzic* uruppfördes på festivalen 'Oulunsalo soi' den 6 augusti 2008.

I följande dans duger det inte med stela ben. Det är en *tourdion*, en livlig dans i 6/8-takt, populär före och efter 1500. Stycket blev snabbt vida känt eftersom det trycktes av Pierre Attaignant, den som anses ha varit den förste i Paris att trycka mensuralnotskrift med rörliga typer. Det kallades då *La Magdalena* och fick småningom en text, en vistext av okänt ursprung – *Quand je bois du vin clairet*.

Den är minsann ingen sång för rigida personligheter: "När jag dricker Bordeaux, snurrar allting, snurrar, snurrar! Förklara krig mot vinbuteljen! Ät av den feta skinkan och skåla för kärleken och flaskan!" En fagott är nog just det rätta instrumentet att illustrera sådan burlesk livsglädje.

Till sist avslutar vi med en stunds innerlig andlighet efter alla skutt, turer och steg på dansens tiljor.

Man brukar tala om en utvecklingslinje från **Guillaume Dufay** (ca 1400–1474) över Josquin Des Prez till italienaren G P Palestrina, den polyfona guldålderns verkliga galjonsfigur.

Likt Josquin föddes Dufay i nuvarande Belgien, men började tjänstgöra i Cambrai i norra Frankrike innan han snart drog sig söderut, mot Milano och andra italienska städer. Där trädde han i tjänst hos klerikala ståndspersoner, även hos påvar.

Återkommande fejder mellan kyrkliga makthavare och de upprepade bytena av krigande s.k. motpåvar tvingade honom emellertid att flytta runt, ibland rentav att fly.

Dufay blev snart namnkunnig i hela Europa. Ett bevis på hans rykte var att man 1436 beställde en festmotett av honom till invigningen av Brunelleschis berömda katedral i Florens. I femtioårsåldern återvände han till Cambrai och stannade där till sin död. Hans porträtt inristades på en gravsten som emellertid förkom när katedralen revs. Den återfanns först fyra sekler senare och låg då som ett lock över en brunn. Nu ligger den på museum i Lille.

Ave maris stella – Var hälsad du Guds moder, stjärna över havet – är en hymn till jungfru Maria av oklart ursprung. Dess latinska text har inspirerat till otaliga tonsättningar genom tiderna. Och Dufays stjärna strålar än.

Ett rikt kulturliv gynnar livskvaliteten

Varje år sponsrar vi många föreningar. Teckna din försäkring hos oss! Det vinner alla på. Du får ett tryggt skydd och kultur-Åland kan i ännu högre grad berika din vardag.

Ömsen
FÖRSÄKRINGAR

ONSDAG 10.8.2022

19.00 Finströms kyrka
"Rationalitet"

Andrea Falconieri (1585–1656)

Folias echa para mi Señora Dona Tarolilla

Georg Philipp Telemann (1681–1767)

Trionsonat C-dur "Weibersonate"

1. Grave
2. Andante
3. Xantippe
4. Lucretia
5. Corinna
6. Clelia
7. Dido
8. Triste – Disperato

Anna Petrini (blockflöjt)

El Gran Teatro del Mundo

Tom Johnson (f. 1939)

ur Rational Melodies

El Gran Teatro del Mundo

Olivier Messiaen (1908–1992)

ur Des canyons aux étoiles

VI: Appel Interstellaire

Jukka Harju (horn)

Tom Johnson (f. 1939)

ur Rational Melodies

El Gran Teatro del Mundo

Sebastian Fagerlund (f. 1972)

Woodlands

Diego Chenna (fagott)

Tom Johnson (f. 1939)

ur Rational Melodies

El Gran Teatro del Mundo

Olivier Messiaen (1908–1992)

ur Quatuor pour la fin du temps.

III: Abîme des oiseaux

Karin Dornbusch (klarinet)

Paus

Maurice Ravel (1875–1937)

Stråkkvartett F-dur

I. Allegro Moderato, Tres doux

2. Assez Vif Tres Rythme

3. Tres Lent

4. Vif et Agile

Zilliacuskvartetten

Cecilia Zilliacus (violin)

Julia-Maria Kretz (violin)

Yvali McTigert Zilliacus (viola)

Kati Raitinen (cello)

Konserten slutar ca kl. 21.00.

Andrea Falconieri (1585–1656) har hamnat en smula i skuggan av den tidiga italienska barockens övriga stormästare, men förtjänar ändå sin plats på konsertprogrammen i dag. Det är ändå inte illa – inom parentes, hur många av dagens tonsättare i Finland får vi anta spelas efter ytterligare fyrahundra år?

Andrea Falconieri såg dagens ljus i Neapel och efterträdde i sinom tid sin lärare som hovlutenist i Parma 1610. Efter 1615 började han ett kringflackande liv; över Florens reste han till Rom, arbetade som musiklärare i Genua, for till Modena, till städer i Spanien och Frankrike och tillbaka till Parma. Slutligen återvände han till sin födelsestad och blev där ledare för hovets musikkapell. Han dog när pesten drabbade Neapel, efterlämnande en mängd vokal- och instrumentalmusik – bland annat dessa folias till sin Fru Dona Tarolilla, "tokiga utkast, eller stycken på sko". Att titeln är spansk betyder inte nödvändigtvis att stycket skrevs under vistelse i Spanien. Neapel låg som bekant under spanskt styre i praktiken ända till 1700-talets slut.

Georg Philipp Telemanns (1681–1767) enorma produktion är legendarisk. Den är större än både Bachs och Händels tillsammans (!) – för övrigt båda två tonsättare som han också knöt vänskapsband med. Ändå föddes han inte in i en musikalisk familj. Modern rentav motarbetade sonen till den grad att hon konfiskerade hans instrument. Jurist skulle han bli – men musiker blev han och anställdes i sinom tid

som sådan av ledande furstehus i Tyskland. 1706 flydde han till Paris från Schlesien, undan hotfulla svenska trupper. 1721 anställdes Telemann som musikdirektör i Hamburgs fem största kyrkor, vilket innebar ett åliggande att skriva två kantater i veckan till söndagens högmässor, samtidigt som han komponerade sakral musik för alla typer av förrättningar och evenemang som ägde rum i en stad av Hamburgs dignitet. Utöver detta undervisade han i sång och musikteori, samt ledde ett Collegium Musicum som gav konserter varje eller varannan vecka. Parallellt med detta var han under en tid också chef för Hamburgs lokala operahus, som emellertid snart drabbades av en ekonomisk kris.

I november 1728 inledde han en pionjärgärning: han gav under ett års tid ut musiktidskriften *Den Sanne Mästermusikanten* varannan vecka. Den var ett slags amatörmusikerns 'vademeum' och innehöll, vid sidan om artiklar, också nya kompositioner för snart sagt alla tidens instrument och röstkombinationer. Ett djärvt initiativ. Tidskriften utkom i sammanlagt 25 nummer, och i ett av dem publicerades den här spelade triosonaten i C-dur. Något för dagens kompositörer – eller redaktioner – att ta efter? Prenumerera och få en splitterny kvartett i brevlådan varannan vecka...!

Tom Johnson (f. 1939) från Colorado har gjort sig känd genom musikteoretiska artiklar och analytiska recensioner av nutida musik. Han var den förste som myntade uttrycket musikalisk minimalism 1972.

Då hade han redan bakom sig två ryktbara verk: *Fyrnotsopera* samt *En timme för piano*. Sina rationella Melodier, sammanlagt tjugoen sådana, skrev han 1982 och betecknar dem som "formalistisk minimalism baserad på logiska sekvenser, räkning, ackumulering och isorytmik (ständigt upprepanande av ett rytmiskt förlopp)". En sådan utgångspunkt innebär onekligen att närma sig musikskapande med ett matematiskt orienterat intellekt – ändå utesluter det hos Johnson inte drag av absurd humor. Några år experimenterade han även med "rationella harmonier" som i orkesterstycket "360 ackord för orkester".

Sina operalibretti skriver han själv. De handlar då ofta om verket självt; i fyrnotsoperan sjunger till exempel den första kören: "Det är tre körer i den här operan. Denna är den första. Den andra är nästan likartad, men något kortare...". Ibland är även en berättare invävd i hans musik, en som just kommenterar hur musiken är utformad, på vilka grunder den har tillkommit, osv. En lyssnares utbyte beror rimligtvis på hur hen själv är skapt. Men, så är det väl egentligen alltid?

Den franske orgelvirtuosen, kompositören, religionsfilosofen och ornitologen **Olivier Messiaen** (1908–1982) skrev 1971 ett stycke för solohorn till minne av en död vän. Senare kom han att införliva det i ett väldigt orkesterverk i tolv satser, beställt till

tvåhundraårsminnet av Förenta staternas självständighetsdeklaration 1776. För detta begav han sig till Bryce Canyon i Utah och tonsatte det han upplevde där – Messiaen hade nämligen synestesi, dvs. ljud och toner fick honom att se färger och tvärtom. Orkesterbesättningen är sannerligen enorm, men den sjätte satsen är alltså ett solo för valthorn, kallat *Interstellärt anrop*. Messiaen kommenterar notskriften med två bibliska citat ur Psalm 146 och ur Jobs bok (*Det är Han som helar brutna hjärtan, Han som lindrar deras sår; Han som känner stjärnorna och kallar dem vid namn*).

Han noterar vidare att "partiet är synnerligen svårspelat". Stycket inleds med en genomträngande anropssignal och beskriver sedan rymdens oändliga avstånd och tomhet, bland annat med långa pauser. Däremellan hörs invädda fågelläten, bland andra kinesisk trast och kanjongärdsmyg (enligt handboken svår att få syn på, men ofta hörd...). Fyra av de övriga satserna porträtterar andra arter ur kanjonens fågelfauna. Fågelskådaren Messiaen hade många 'bongade' arter på sin lista...

Kvartetten *För tidernas ände* är möjligen Messiaens mest spelade verk. Det tillkom under dramatiska omständigheter: I början av andra världskriget blev Messiaen tysk krigsfånge i ett läger i Schlesien. Där skrev han en kort trio för tre medfångar – en cellist, en klarinettist och en violinist –

och lade senare till sig själv som pianist. Uruppförandet skedde alltså i STALAG VIII A i januari 1941. Messiaen mindes: "Aldrig har jag blivit lyssnad till med så mycket uppmärksamhet och förståelse." Kvartetten innehåller åtta satser av vilka den tredje är ett solo för klarinett i mycket långsamt tempo. Också detta opus är inspirerat av fågelsång, hans katolska övertygelse och av grekisk och hinduisk rytmik, till exempel rytmiska palindrom – figurer som återger samma rytm såväl fram- som baklänges.

Sebastian Fagerlund (f. 1972), Woodland, se sid. 40.

Maurice Ravel (1875–1937) lyckades, trots många försök, aldrig vinna det åtråvärda Rompriset för unga kompositörer. Inte ens den lysande kvartetten i F-dur dög för den avogt inställda juryn. Ravel var då bara 27 år, men redan så välkänd att juryns dom orsakade en publik skandal – bara elever till en och samma jurymedlem hade nominerats. Ravel var för egensinnig för konservatoriets professorer. När han i desperation tävlade även 1902 och 1903 hade han skrivit så konservativt akademiska kantater att juryn i stället undrade om han gjorde narr av dem...

Ravel hade redan mästerverk som pianostycket *Jeux d'eau*, orkesterverken *Shérézade* och *Pavane för en död prinsessa* bakom sig när han tillägnade den nya kvartetten sin lärare Gabriel Fauré.

Denne var ändå själv föga entusiastisk efter uruppförandet och en Londonkritiker fann verket "anmärkningsvärt främst för sin vaga irrelevans, brist på sammanhang och besynnerligt excentriska harmonier". Debussy som var en av Ravels stora förebilder tyckte däremot mycket om det. Ändå höll sig Ravel ifrån impressionismens "löslighet" och sökte sig i stället mot (ny-)klassiska ideal.

Första satsens tematik skänker ett sammanhängande material åt hela kvartetten. I den andra satsen hör man ekon från Ravels uppväxt i de spanska Pyrenéerna. Den tredje är ett fascinerande, liksom lite hypnotiskt stycke "nattmusik" med plötsliga mörka skuggor och kvällsbrisens knappt hörbara, fladdrande sus i tysta trädkronor. I den fjärde satsen bryter dagsljuset och livets stormar åter in.

Ravels absolut populäraste stycke Bolero kan väl sägas vara denna tredje sats raka motsats: sjutton minuter av ett enda oupphörligt crescendo, enligt honom mest skrivet som en experimentell utmaning. Han menade själv ironiskt att han bara "komponerat ett enda mästerverk – Boléro. Tyvärr är det ingen musik i det..."

I F-durkvartetten hör man i alla fall musik, mycket musik, sublim musik. Formfulländad, elegant, transparent och förfinat raffinerad. Aldrig överlastad. Aldrig fel i ett kammarmusikprogram.

TORSDAG 11.8.2022

10.00 Bagarstugan Café & Vin, Mariehamn
Frukostkvart

Cecilia Zilliacus (konstnärlig ledare, violin)
Sebastian Fagerlund (årets tonsättare)
El Gran Teatro del Mundo
Jukka Harju (horn)

12.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn
"Förgängligt ljus"

Igor Stravinskij (1882–1971)

- L'Histoire du Soldat
1. Marche du Soldat
2. Le Violon du Soldat
3. Petit Concert
4. Valse-Tango-Rag
5. La Danse du Diable

Cecilia Zilliacus (violin)
Karin Dornbusch (klarinett)
Simon Crawford-Phillips (piano)

Sebastian Fagerlund (f. 1972)
Transient Light

Jukka Harju (horn)
Simon Crawford-Phillips (piano)
Julia-Maria Kretz (violin)
Kati Raitinen (cello)

Edvard Grieg (1843–1907)
Stråkkvartett nr 2 F-dur
(ofullbordad, fullbordad av J Röntgen)
I. Sostenuto – Allegro vivace e grazioso
2. Allegro scherzando
3. Adagio
4. Allegro giocoso

Zilliacuskvartetten
Cecilia Zilliacus (violin)
Julia-Maria Kretz (violin)
Ylvali McTigert Zilliacus (viola)
Kati Raitinen (cello)

Konserten slutar ca kl. 13.10.

Tänk så fel det kan bli! Alexander Glazunov var rektor för konservatoriet i St. Petersburg. Femton år gammal arrangerade **Igor Stravinskij** (1882–1971) en stråkkvartett av professor Glazunov för piano. Men den otacksamme Glazunov tyckte att unge Igor var omusikalisk och besatt dåliga färdigheter!

Inte underligt att Igors pappa då tyckte att sonen skulle studera juridik. Ingen mindre än Rimskij-Korsakov uppmanade ändå Stravinskij att studera musik privat i stället för på konservatoriet. Därvid blev det, till all lycka för världens musikälskare. För på en konsert i Petersburg råkade ryska balettens chef Sergej Diaghilev höra några verk av Stravinskij och beställde på stående fot en ny balett av honom, att dansas i Paris. Det blev *Eldfågeln* – och resten är, som man brukar säga, historia. De stora baletterna *Petrusjka* och *Våroffer* följde och kompositören blev både berömd och rik.

Men säg den glädje som varar beständigt. I maj 1914 gick Moskvas Fria Teater i konkurs och pengarna för operan *Näktergalen* uteblev. Sedan bröt första världskriget ut, varken Ryssland eller Sovjetunionen hade anslutit sig till Bernkonventionen, varför betalning för Stravinskij's upphovsmannarätter inte gjordes. Familjen hade fyra barn, men kriget ströp det mesta av kulturverksamhet, och till råga på allt fick Stravinskij's fru tuberkulos. Nu var goda råd dyra. Stravinskij vände sig då till den schweiziske filantropen Werner Reinhart som gick med på att stötta honom och i

praktiken 1919 köpte upp hela premiären av *Historien om en soldat i Lausanne*. Till tack fick han manuskriptet till skänks och senare tre nya stycken för klarinett – Reinhart var en god amatörklarinetttist.

Historien om soldaten som säljer sin själ för pengar och sedan tror sig kunna lura djävulen tillhör Stravinskij's s.k. ryska period. Liket en musikens Picasso bytte Stravinskij med jämna mellanrum både stil och teknik. I krigets kölvatten fick man även i Schweiz ta vad som bjöds och Stravinskij lyckades begränsa sig till tre skådespelare, en dansare och sju instrumentalister – ljusår från Våroffers enorma orkesterapparat! Han vävde in en mängd utifrån kommande intryck i sitt tonspråk: en pasodoble, klezmer, psalmen Vår Gud är oss en väldig borg, och J S Bach. Av musiken till pjäsen som brukar ta en timme gjorde kompositören olika arrangemang; det var, som han sa, ett verk att läsa, spela och dansa. Musiken har så mycket växlande taktarter att man länge spelade det med dirigent, men skickliga solister framträder numera utan.

Sebastian Fagerlund (f. 1972), *Transient Light*, se sid. 39.

Edvard Griegs (1843–1907) första kvartett från 1878 var en utmaning för den trettiofemåriga tonsättaren. Resultatet kom att avvika från tidens gängse mönster, vilket kritiken också påpekade, men blev ändå originellt nog för att vinna Franz Liszts beröm. Det väckte också Claude Debussys intresse i så hög grad att det satte spår i den senares egen enda kvartett, f.ö. i

samma tonart. 1891 tog sig Grieg an en ny kvartett, men fann därefter under många år aldrig tid till att slutföra den. I brev efter brev till vänner och förläggare beklagar han att det dittills bara blivit två satser, och att den fördömda kvartetten "ligger och jäser som en gammal norsk ost". När han 1906 ville återuppta arbetet svek honom krafterna och den nya kvartetten i F blev aldrig färdig.

Efter Griegs död 1907 vände sig hans hustru Nina till deras nära vän Julius Röntgen i Holland för att be honom ta hand om och sortera Edwards alla efterlämnade noter. Till Ninas glädje mottog Röntgen uppdraget och stötte då på den ofullbordade F-durkvartetten. Han insåg att de var värda ett bättre öde än arkivens glömska, varpå han satte sig att komplettera de två första satserna och att skriva de två felande utgående från Griegs skisser. (Kvartetten har senare kompletterats även

av Öysten Sonstad och Levon Chilingirian, men framförs här i Röntgens version.)

Röntgen ordnade redan samma år ett litet förstauppförande i sitt hem och skrev till Nina:

"Du skulle ha varit med oss i går kväll! Vi spelade kvartetten och det var säreget att inse att den nu hördes för första gången, fast Edvard aldrig fick höra den. Men nu ska du höra hur vi fick ihop en kvartett! Det var ovanligt. Den store pianisten Harold Bauer spelade första fiol och gjorde det riktigt bra. Pablo Casals spelade andra fiol och höll fiolen mellan sina ben precis som en cello. Jag spelade viola och fru Casals spelade cello alldeles utmärkt! Vi var alla fyra fyllda av den största entusiasmen – med min fru som enda åhörare!"

Röntgen satte sedan kvartetten på programmet på en minneskonsert i Köpenhamn och genomdrev senare att de två första satserna och ytterligare några andra verk av Grieg publicerades.

BLI MEDLEM i Kulturföreningen Katrina

Som medlem i Kulturföreningen Katrina stöder du utvecklandet av musiklivet. Du får du rabatterat pris på konsertbiljetter, inbjudan till möten och diskussioner samt vårt nyhetsbrev ca fyra gånger per år. Bli medlem genom att betala in 15 euro till något av våra konton:

FI89 6601 0001 1565 38 (AABAFI22)

FI45 5578 0420 0318 26 (OKOYFIHH)

FI63 1630 3000 0017 43 (NDEAFIHH)

Referensnummer: 1012

Meddela till info@katrina.ax ifall medlemsavgiften avser annan person eller fler personer än betalaren, samt namn och adress för utskick av nyhetsbrevet.

Kulturföreningen Katrina

TORS DAG 11.8.2022

19.00 Kastelholms slott
"Erasmus dröm"

Hayne van Ghizeghem
(ca. 1445 – ca. 1495)

De tous biens playne a3 & a4 ur
«Harmonices Musices Odhecaton»
Ottaviano dei Petrucci, Venedig 1501
med diminutioner av Sylvestro Ganassi,
«Opera Intitulata Fontegara»
(Venedig 1535)

Anonymus

Passamezzo & Saltarello ur Tabulaturbuch
Bernhard Schmid (1577)

Antonio de Cabezón (1510–1566)
Diferencias sobre Guárdame las Vacas

Diego Ortiz (ca. 1510–1576)
Tenores (Passamezzi, Romanesca, Folia.)
Tratado de glosas (Roma 1553)

Costanzo Festa (1485–1545)
Contrapunti 123 & 124 a 8 sopra
"La Spagna"

Jacques Barbireau (1455–1491)
Een vrowlic wesen intabulation för
blockflöjt och harpa
(Codex Amerbach, Basel ca. 1510)

Orlando di Lasso (1530–1594)

Susanne ung jour.

Diminution för blockflöjt av
Giovanni Bassano (1590)

Modo di Passeggiar Sopra la Viola Bastarda
av Francesco Rognoni Taeggio
(Milano 1620)

Giovanni Pierluigi da Palestrina
1525–1594)

Vestiva i colli.

Diminutioner av Giovanni Bassano över
Ricercate, passaggi et cadentie
(Venice 1585)

Franciscus Bossinensis (1485–1535)

Tenori e contrabassi intabulati col soprano
in canto figurato Libro Primo
(O. dei Petrucci, Venecia 1509)

Andrea de Antiquis (1480–1538)

Frottole Intabulate da sonar organi
(Roma 1515)

El Gran Teatro del Mundo

Julio Caballero Pérez (cembalo)

Michael Form (blockflöjter)

Bruno Hurtado Gosalvez (gamba)

Vincent Kibildis (harpa)

Konserten slutar ca kl. 20.15.

I ntresset för riktigt gammal musik, gärna på tidstroga instrument, bara ökar. I det följande erbjuds en representativ översikt av 1400- och 1500-talens musik i Burgund, Italien, Spanien och Frankrike. Bland dem är det troligen bara två namn som den musikälskande allmänheten känner till: Orlando di Lasso och Perluigi di Palestrina.

Först ut på denna rika palett är **Hayne van Ghizeghem** (1445–ca 1495) med en sång, *"Rikligt av allt det goda"* som blev så känd att den dyker upp i 25 olika källor redan innan boktryckarkonsten gjorde sitt intåg. Hertig Karl den Djärve (även kallad den Hemske) älskade musik lika mycket som krig, så han tog sina musiker med sig i fält och till drabningar, försedda med både vapen och rustning. Hayne var från Burgund, men hans berömmelse möjliggjorde ändå tjänstgöring hos rivalerna vid det franska hovet. Noteras bör här att sången är försedd med så kallade diminutioner, dvs. stilbundna utsmyckningar av den underliggande notskriften. I det här fallet är de uttänkta av **Silvestro di Ganassi** (1492–1565) som skrev viktiga avhandlingar om hur sådana skulle utföras under flöjt- och gambaspel. Mycket avslöjande är Ganassis kommentarer om hur stråkar skulle brukas; man behövde till exempel en längre stråke med mjukare tagel om man ville spela fyra stämmor och samtidigt sjunga en femte stämma... Låter imponerande. Ingen standardteknik för dagens stråkmusiker precis.

En vanlig kuggfråga bland musikstuderande brukar vara: vilken renässanskomponist skrev mest musik? Svaret skulle vara: en viss signor **Anonimo**. En oändlig mängd musik har bevarats utan uppgifter om upphovsmännen (och ja, det fanns också kvinnor). I många fall kanske noterna härrör från kända historiska gestalter – det går bara inte med säkerhet att fastställa från vilka. De förblir just **anonyma**. Här får vi nu stifta bekantskap med två danser i en tabulatur-samling utgiven år 1577 av Bernhard Schmid. Antingen slarvade denne Schmid, eller visste inte själv varifrån musiken kom (eller hade möjligen något personligt skäl till att inte nämna kompositören?).

Vad är då tabulatur för något? Enkelt uttryckt är det en notskrift som inte anger tonvärden som höjd och längd, utan punkter på musikerns greppbräda. Denna kunde sitta på en gamba, en gitarr eller på en luta, men tabulaturskrift förekom också för orgelmusik. Tecknen angav alltså helt enkelt var den spelande skulle sätta ner fingrarna.

Följande namngivna kompositör är **Antonio de Cabezon** (1510–1566) från Burgos i norra Spanien. Karl V hade förmålt sig med Isabella av Portugal, och det var hon som knöt Cabezon till detta västerlandets mäktigaste hov. Där skulle han spela orgel och klavikord, komponera och undervisa prinsarna – och detta trots att han var blind sedan tidig barndom! Hans färdigheter måste alltså ha varit överväldigande och han förblev i tjänst till sin död, även under Filip den andres tid som gärna

tog honom med sig på resor i Europa för att stoltsera med sina ypperliga musiker. Sångens titel betyder ungefär "Vakta korna åt mig!". Troligen hade den en dold dubbelmening: när kungen red bort gällde det att hålla ögonen på kvarlämnade skönheter; råttorna fick inte dansa på bordet bara för att katten var borta...

Diego Ortiz (ca. 1510–1576) Se sid. 33.

Näste man i vår renässanskavalkad heter **Costanzo Festa** (1485–1545). Han var en av få infödda italienare i den påvliga kören, den första italienare som blev berömd för sin flerstämmiga konst och en av de första att skriva madrigaler. Hans storverk är emellertid en gigantisk studie i kontrapunkt: 125 variationer på melodin *La Spagna*. Längre trodde man att variationernas upphovsman var en yngre man vid namn Nanino, som själv skrev egna variationer på *La Spagna* och sedan publicerade bägge verken tillsammans. Utan att nämna Festa. Men forskning har visat att de 125 första variationerna ovedersägligen är Festas. I dem demonstrerar Festa praktiskt taget all polyfon teknik hans samtid kände till för både vokal och instrumental musik. Han gör det i veritabla uppvisningsnummer om upp till elva stämmor; han excellerar i antik och kristen numerisk talmystik, i rytmiskt komplexa takter och i mycket, mycket mer. Samlingen är först och främst ett prov på akademisk lärdom, men å andra sidan – konst kommer ju just av att 'kunna'...

Musiken var nämligen ett med övriga vetenskaper intimt förknippat ämne under re-

nässansen. De lärde umgicks naturligt med samtidens berömda musiker som också tryckte sin musik hos de lärdes boktryckare.

Jacques Barbireaus (1455–1491) musik utgavs i en codex av Johann Amerbach som ingick i en boktryckartrio med bland andra Johann Froben som blev en vän och kompanjon till Erasmus av Rotterdam. Och tur var det: Barbireaus verkade nämligen som kapellmästare i Vårfrukatedralen i Antwerpen, men den kyrkan brändes av religiösa fanatiker 1556 och därmed förintades troligen största delen av Barbireaus musik. Det som återstår i Amerbachs codex lär emellertid uppvisa en enastående polyfon elegans, kombinerad med melodisk rikedom. Han måste ha varit vida berömd redan som ung, eftersom han kallades till Maximilian I:s hov i Buda, men var då redan sjuklig och dog strax efter sin hemkomst till Antwerpen, knappt 36 år gammal. Berömd – men verkligen enbart som musiker? Han hade då hunnit studera humaniora både i Ferrara och Heidelberg och är en av många som tydliggör länken mellan humanism och musik under renässansen.

Orlando di Lasso (1530–1594) är tillsammans med Palestrina en av två alptoppar i det omgivande musikaliska landskapet. Det berättas att han kidnappades tre gånger som barn för sin underbara rösts skull! Som tolvåring fördes han av hertig Gonzaga till Mantua, därefter sjöng han i Neapel, sedan för Medici i Rom och redan som tjugooctårig (!) anförtroddes han ledningen av kapellet i Laterankatedra-

len – då katolicismens främsta, eftersom Peterskyrkan nätt och jämnt var påbörjad. Ändå lämnade han Rom för resor och efterträddes ett år senare av Palestrina.

di Lasso slog sig ner hos hertig Albert av Bayern och stannade där till sin död, trots ideliga frestande anbud från Europas ädlaste furstehus. Alberts son såg sig tvungen att avskeda honom – men di Lasso dog ovetande om sin uppsägning samma dag. di Lasso hade då en längre tid varit sjuk i något som benämndes 'hypokondrisk melankoli' men ändå skrivit några av sina yppersta verk. Sammanlagt känner vi till över 2000 verk av di Lassos hand, alla för vokalensembler och av dem ett sextiotal mässor. Många av dessa utgick från högst världsliga franska sånger, vilket paradoxalt nog var en konstform som di Lasso själv odlade. Det var också den del av hans enorma produktion som mest arrangerades och lånades på hans tid. *Susanne ung jour* spelas här i utsmyckad bearbetning på blockflöjt.

Så är vi då framme vid **Pierluigi Palestrina** (1525–1594) som kom att efterträda di Lasso i Lateranen. Även han hade varit påvlig sångare i Sixtinska kapellet, men måste sluta då han inte var prästvigd. När pesten ryckt bort både hans hustru och två barn funderade han ändå på att trots allt låta prästviga sig. Han föll i stället för en förmögen änka – kapellmästare i Peterskyrkan kunde han vara som gift. Han tackade inte heller nej till lönsamma erbjudanden från världsliga furstar, men för

kejsarhovet i Wien lär han ha varit för dyr!

Det tridentinska kyrkomötet i mitten av seklet ansåg att tonsättarnas intrikata stämflättningskonst försvårade uppfattningen av de sakrala texterna och man var nära att förbjuda all polyfoni i kyrkor. Men den nya mässan som Palestrina skrev för påven Marcellus ansågs visa vägen till en godtagbar kompromiss och Marcellusmässan kom verkligen att bli en vändpunkt i musikhistorien. Marcellus satt visserligen som påve i bara tre veckor, men Palestrinas stil och kontrapunktiska teknik är fortfarande föremål för studium i världens musikskolor. *Vestiva i colli* ('Hon klädde kullarna') handlar om den ljuva vårens återkomst och är en av Palestrinas sällsynta världsliga madrigaler, här i instrumental tappning.

De tre följande namnen hamnar i skuggan av de två föregående, men är inte för den skull bortglömda storheter. De visar också på vidden av den italienska kultursfären i renässansens Europa; **Franciscus Bossiniensis** (1485–1535) föddes i Srebrenica i Bosnien, verkade i Venedig och skrev två samlingar musik för luta som trycktes i Venedig av O Petrucci, han som också gav ut Ghizeghems verk. **Andrea de Antiquis** (1480–1538), nästan precis samtida med Bossiniensis, kom till världen i Istrien i det nuvarande Kroatien och blev en av de första redaktörerna och utgivarna av tryckt musik i Rom. Han komponerade också själv, bland annat *frottole*, ett slags föregångare till madrigalen. Den vi får höra här är skriven i orgeltabulatur.

URSULA SEPPONEN

NAYAB IKRAM

ELLA TILLEMA

ANETTE GUSTAFSSON

ERICA SIGNELL

ANNA SUNDBLOM-WESTERLUND

IN YOUR FACE 13.5 - 4.9.2022
ÅLANDS KONSTMUSEUM

FREDAG 12.8.2022

10.00 Bagarstugan Café & Vin, Mariehamn
Frukostkvart

Cecilia Zilliacus (konstnärlig ledare, violin)
Sebastian Fagerlund (årets tonsättare)
Karin Dornbusch (klarinet)
Simon Crawford-Phillips (piano)

12.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn
"Studier i dårskap och dans"

Arcangelo Corelli (1653–1713)
La Follia

Cecilia Zilliacus (violin)
Kati Raitinen (cello)
Julio Caballero Pérez (cembalo)

Sebastian Fagerlund (f. 1972)
Stilla

Cecilia Zilliacus (violin)
Simon Crawford-Phillips (piano)

Witold Lutoslawski (1913–1994)

5 Preludia taneczne (Danspreludier, 1954)
Allegro molto – Andantino –
Allegro giocoso – Andante – Allegro molto

Karin Dornbusch (klarinet)
Simon Crawford-Phillips (piano)

Robert Schumann (1810–1856)

ur 6 Studier in kanonischer Form i
arrangemang för pianotrio av
Theodor Kirchner
1. Nicht zu schnell (C-dur)
2. Mit innigem Ausdruck (a-moll)
4. Innig (Ass-dur)
6. Adagio (B-dur)

Julia-Maria Kretz (violin)
Kati Raitinen (cello)
Simon Crawford-Phillips (piano)

Konserten slutar ca kl. 13.00.

Arcangelo Corelli (1653–1713) Violinisternas ärkeängel? Ja, så kallades han åtminstone på sin tid i Rom. Han mottogs där i stadens högsta aristokratiska kretsar, ledde festkonserterna för drottning Kristina, därefter länge de ryktbara måndagskonserterna hos kardinal Ottoboni. Till slut begravdes han i självaste Pantheon, efterlämnande 120 000 mark och en förmögenhet i gamla böcker och violiner.

Ändå hade han växt upp under rätt modesta förhållanden i närheten av Ferrara. Hans mor blev änka kort innan han föddes som femte barn i syskonskaran. En präst i Faenza invigde honom i musikens mysterier och han studerade violinspel för många lokala berömdheter. Dem kom han snart att överglänsa med råge! Redan vid sjutton års ålder blev han antagen som medlem av det filharmoniska kapellet i Bologna och fick därför senare bära tillnamnet Il Bolognese. Uppgifterna om hans resor till olika furstehus i Tyskland och Frankrike är diffusa. En obelagd anekdot talar om att Jean-Baptiste Lully skulle ha jagat bort honom från Paris, rasande av idel yrkesavund... Inte senare än 1675 finner vi honom i alla fall i Rom. Där fanns då ingen egentlig orkester, men Corelli framträdde och ledde ensembler vid snart sagt alla helger i alla de stora kyrkorna och i alla nobla palats – framför allt hos kardinal Ottoboni vars favorit han blev och vars äldre släkting blev påven Alexander VIII.

Det går inte att bortse ifrån Corellis betydelse för sonatformens utveckling och modern harmonilära. Hans namn är framför allt förknippat med begreppet Concerto grosso, d.v.s. musik med en eller några solister och continuo (något klaverinstrument och kanske en cello eller en gamba) precis som t.ex. i triosonater, men nu i samspel med en utökad större grupp stråkar (kallad *ripieno*). Denna större grupp fyllde i vissa passager och frukten av denna idé blev ett växelspel mellan individ(er) och massa. En ny musikform var född. Händel sneglade säkert mera på Corellis konserter än på Vivaldis när han senare komponerade i samma genre.

I dag spelar två solister och en cembalist, ensamma och ostörda av orkesterinpass, den sista av Corellis 12 kammarsonater som tillkom år 1700. Just *Foliatemat* gjorde den mäktiga populär. Sergej Rachmaninov trodde temat var självuppfunnet av Corelli och skrev faktiskt egna variationer på det.

Sebastian Fagerlund (f. 1972), Stilla, se sid. 29.

Witold Lutoslawski (1913–1994) är den självskrivne förgrundsfiguren bland nutida polska tonsättare. Att i korta ordalag beskriva hans bakgrund blir en dyster historia. 1915 flydde familjen undan preussarna till Moskva. När bolsjevikerna tagit makten arkebuserades både Witolds far och farbror – strax före rättegång. Tillbaka i Polen fann änkan familjens egendomar förstörda. Ytterligare ett krig mot Sovjetunionen följde.

I Warszawa studerade Witold musik från sitt sjätte levnadsår och fick kompositionsdiplom 1937. I nästa världskrig tillfångatogs han av tyskarna, men rymde och gick till fots 400 kilometer tillbaka till Warszawa. Där måste han hålla sig undan nazisterna och spelade på kaféer tillsammans med en kompositörskollega – konserter var förbjudna. Hans bror dog i ett sibiriskt fångläger. Witold och hans mor flydde från Warszawa precis före upproret och de hann knappt få med sig någonting utöver Paganinivariationer för två pianister. . .

Efter återkomsten blev konstnärslivet i den ruinerade staden en ständig kamp både mot bistra livsvillkor och mot växlande myndigheters estetiska påbud. Inte förrän mot slutet av 1960-talet kunde Lutoslawski fritt skapa sin egen musik, mycket tack vare den våg av erkänsla han mötte utomlands. Hemma gjorde Lutoslawski inga eftergifter. När han fick en utmärkelse för en samling barnvisor i stället för sin första symfoni tackade han med cynisk ironi.

De fem preludierna var ursprungligen 1959 folkmelodier på beställning 'uppifrån' för skolelever och för violin. Lutoslawski valde att i stället skriva enkla stycken för klarinett – enkla, men enligt honom "svåra för ackompanjatören". Det blev ett slags svit där satserna två och fyra är långsamma och de udda omgivande satserna snabba. Inga egentliga folkdanser är angivna, preludierna vill bara återge allmänna drag i polsk

folkmusik. De betecknar också slutet på den folkloristiska stilperiod i Lutoslawskis produktion som utmynnar i hans kända *Konsert för orkester*.

Robert Schumann (1810–1856) ville från början bli pianist, men en handskada satte punkt för den karriären. Han gifte sig i stället med en av sin samtids stora pianister – Clara Schumann. Hon var berömd. På sina turnéer kunde hon få artiga frågor om "möjligen maken också var intresserad av musik?"...

På våren 1845 satte sig både Clara och Robert Schumann på skolbänken. De var nämligen "intresserade av musik" och skulle studera kontrapunkt. Schumann tog sig då före att skriva musik i J S Bachs stil. Man hade sedan en längre tid experimenterat med pedalförsedda fortepianon – Mozart lär ha haft ett sådant – och om Schumann ägde ett liknande instrument var det troligen försett med en uppsättning pedaler i ett ställ under pianot. Tanken var att kunna öva på orgelstycken där man också spelar med fötterna.

De "Sex studierna i kanonisk form op. 56" är ett verk från denna tid, men eftersom pedalflyglar aldrig kom i allmänt bruk arrangerades studierna senare för två- eller fyrhändigt pianospel. Det nu aktuella arrangemanget för pianotrio är gjort av Theodore Kirchner som låter stråkarna framträda medan pianot får behålla en ledande roll.

De flesta pianoelever kommer någon gång i kontakt med Bachs s.k. inventioner, musikaliska "uppfinningar" där kompositören leker fram små pärlor av polyfon stämföringskonst i intrikata kanons där två eller tre stämmor imiterar varandra och slingrar sig runt varandra i kontrapunktisk dans. Schumanns "Studier" bär mycken likhet med Bachs inventioner. Ibland är det en strikt kanon, men ibland tillför han underliggande harmonier, arpeggios och annat som mera hör hemma i hans eget århundrade. Tänka som studier i polyfoni är helhetsintrycket ändå långt ifrån akademiskt. Det är en mycket njutbar pianotrio oavsett om man tar till sig stämfletningens finesser eller inte.

**Nyheter, sport,
näringsliv, kultur, nöje,
och opinion samt
unika läsarförmåner
med ålandskortet!**

Från 17,20/månad

alandstidningen.ax/prenumerera
kundtjanst@alandstidningen.ax
tel: 018 260 26

ÅLAND
alandstidningen.ax

**FÖRSTA
APOTEKET**
Mariehamn | Kumlinge

Din hälsa
kommer Först

Torggatan 3
Mariehamn
Tel. 018-16511
www.apoteket.ax

TIME OUT

www.rundbergs.com

öppet till 24 alla dagar!

Strandgatan 1B, 22100 Mariehamn

FREDAG 12.8.2022

15.00 Ålands musikinstitut, Mariehamn
Konsert med mästarkursens elever

19.00 Jomala kyrka
"Jämvikt"

- Sebastian Fagerlund (f. 1972)
Octet Autumn Equinox
1. Espressivo
2. Lento misterioso
3. Agitato con forza ma espressivo

Cecilia Zilliacus (violin)
Julia-Maria Kretz (violin)
Ylvali McTigert Zilliacus (viola)
Kati Raitinen (cello)
Eero Ignatius (kontrabas)
Jukka Harju (horn)
Diego Chenna (fagott)
Karin Dornbusch (klarinet)

Diminutioner över madrigalen
"Ancor che col partire"
efter Ercole Pasquini (Cipriano de Rore)

Vincent Kibildis (harpa)

Diego Ortiz (ca. 1510–1576)
Recercadas sobre la Spagna
Recercada sobre los tenores italianos

Bruno Hurtado (gamba)
Julio Caballero (cembalo)

Paus

- Franz Schubert (1797–1828)
Oktett F-dur D 803
1. Adagio. Allegro
2. Adagio
3. Scherzo: Allegro vivace
4. Andante; 7 Variations
5. Menuetto: Allegretto. Trio
6. Andante. Allegro

Cecilia Zilliacus (violin)
Julia-Maria Kretz (violin)
Ylvali McTigert Zilliacus (viola)
Kati Raitinen (cello)
Eero Ignatius (kontrabas)
Jukka Harju (horn)
Diego Chenna (fagott)
Karin Dornbusch (klarinet)

Konserten slutar ca kl. 21.00.

Sebastian Fagerlund (f. 1972), Octet Autumn Equinox, se sid. 39.

Den största tavlan i Louvrens konstmuseum är av Paolo Veronese. Den är över 67 kvadratmeter stor och skildrar 'Bröllopet i Kana', den tilldragelse då Jesus förvandlar vatten till vin.

Inbjudna är märkligt nog en stor mängd historiska kungliga personer och notabiliteter från Veroneses egen samtid. I en liten musikgrupp spelar han dessutom själv gamba tillsammans med andra berömda målare. Och strax till höger har han målat dit en figur som omiskännligen liknar det enda kända porträttet av **Diego Ortiz** (1510–c.1576). Det är nog ingen slump.

Ortiz var en virtuos på viola da gamba och gav ut en berömd traktat 'Tratado de glosas' om hur man bäst gjorde utsmyckningar i musiken; man spelade nämligen ofta inte bara det som stod i noterna, utan kunde till exempel fylla ut intervall med lämpliga sextondelar eller brodera små egna sekvenser kring liggande toner osv. Sådana 'diminueringar', dvs. improviserade utsimningar av notskriften var en konststart för sig, viktig att behärska för utövande musiker.

Vi vet också att Ortiz fanns i Venedig under Veroneses tid. Annars vet man rätt lite om denne komponist, som förmodligen dog i Rom efter tjänstgöring i flera av Italiens furstehus. Hans traktat innehåller ett antal mästerverk på stycken för viola da gamba (som för övrigt numera upplever en renässans på konserter med nutida

instrument). Men han komponerade inte bara 'recercadas' (eg. 'framforskade' eller så att säga 'utsökta' polyfona preludier) för instrument, utan också en mängd flerstäm-mig kyrkomusik. Sången *La Spagna* lär ha varit en omtyckt melodi för den populära dansen bassadanza under fjortonhundratalet. Det var en hövisk processionsartad dans med komplicerade fast värdiga och lugna turer.

Ortiz fick en efterföljare ungefär ett halvsekel senare i **Girolamo Dalla Casa** (?–1601). Dalla Casa spelade emellertid inte gamba utan sinka, ett slags stor krokig blockflöjt av trä som spelades likt en trumpet. Även han utgav en egen avhandling om "Den sanna konsten att diminuera" som ger oss en bra bild av hur man egentligen utförde 1500- och 1600-talets musik.

Tillsammans med sina två bröder bildade han en första instrumentaltrio vid Sankt Markuskatedralen i Venedig. Där verkade då även Gabrieli, bekant för sina flerköriga kompositioner (körererna bestod ofta av blåsarensembler), samt andra tonsättare som ibland anställde bröderna Dalla Casa. Det är möjligt att deras medverkan i större sammanhang vid kyrkliga helger är upprinnelsen till den framtida concerto grosso-form som sedan Corelli, Vivaldi och Händel excellerade i.

Dalla Casa fungerade i Venedig som mellanhand åt Juan de Austria (han som besegrade turkarna vid Lepanto 1571) då denne beställde en betydande mängd instrument, musikalier och notböcker från

Venedig. I dessa notböcker fanns bland annat madrigaler av Cipriano de Rore, en samtida kollega till Dalla Casa – en sådan madrigal var just denna *Ancor che col partire*. de Rores sång blev populär och texten återfinns hos många av tidens kompositörer. Här är Dalla Casas version rent instrumental vilket kanske är lite synd; texten beskriver glädjen över att få lämna någon man tycker alldeles särskilt illa om, och inbjuder lätt till löje och till muntra parodier: *Ännu i avskedets stund känns det som om jag skulle dö vid blotta tanken på det liv jag äntligen ska få njuta utan er...*

Som jämförelse hör vi en annan version av samma sång; så kunde man också diminuera tyckte **Ercolo Pasquini** (ca 1560–1619?) som av sina samtida ansågs vara en fabulös organist. Han föddes i Ferrara men slutade sina dagar i Rom, där han under lång tid verkade som organist vid Capella Giulia i Sankt Peterskyrkan (eller var det hans son som enligt urkunderna mot slutet mottog kapellets utbetalningar?) Pasquini efterlämnade inte mycket musik för klaver, omkring trettio små men originella stycken – bland annat denna tabulaturnoterade variant av Ciprianos sång *Ancor che col partire*.

Så gör vi ett nästan trehundraårigt hopp i musikhistorien, fram till **Franz Schubert** (1799–1827). År 1824 är han inte vid gott mod. Inkomsterna sinar, pengarna efter två operor är slut och förläggarna vill inte ens ha hans sånger. *”När jag lägger mig om kvällen hoppas jag slippa vakna nästa morgon, men varje morgon river på nytt upp*

den föregående dagens sår.” Då får han en beställning. Greve Ferdinand Troyer hade spelat klarinett när Ludvig van Beethovens septett uruppfördes vid ärkehertig Rudolfs hov, och nu beställde han själv en ny septett av Schubert.

Schubert blev säkert överlycklig. Beethoven var hans store idol – som han dock inte ens vågat närma sig. Beethoven var ju ärkehertigens vän och musiklärare, Schubert var föga känd utanför sin egen kamratkrets. Men nu skulle han få gå i den avgudades efterföljd! Upplivad grep han sig verket an och fann då snart att han behövde utöka septetten till en oktett. Han lade till en andra violin och arbetade entusiastiskt. Hans fem år yngre vän, målaren Moritz von Schwindt berättar: *”Jag sticker mig in och hälsar på. Han höjer knappt blicken, hälsar och undrar hur jag mår. Jag vet inte om han hör mitt svar. Och du själv, frågar jag – bra, svarar han utan att pennan lämnar notpapperet ens för ett ögonblick. Jag har förstånd nog att gå och lämna honom ostörd.”*

Schubert modellerade sin oktett efter Beethovens septett och hoppades att den skulle vinna samma framgång. Framgången kom snart, men ändå hann han tyvärr inte uppleva den. Verket framfördes av samma musiker som en gång spelat Beethovens septett hos ärkehertigen och Schuberts tacksamma hälsning till beställaren hörs i den långsamma satsens klarinettstämma. Ibland känner man igen material från tidigare Schubertopus – men vi vet å andra sidan att han själv inte alltid mindes alla

vändningar i sin egen enorma produktion (över tusen verk!) och vid flera tillfällen lär ha frågat "vem som hade komponerat så härlig musik?"

Beethoven talade om en gudagnista i Schuberts musik. Hans auktoritet i ärendet kan knappast bestridas. Visst är det härlig musik.

LÖRDAG 13.8.2022

10.30 Alandicas foajé, Mariehamn
"Brunch med Erasmus,
humanism och musik"

"Tror vi på människan?" – Joel Backström
"Bortom all fanatism" – Anders Björnsson

*Anders Björnsson, publicist & historiker,
och Joel Backström, filosof, berättar om
Erasmus av Rotterdam och humanismen.*

*El Gran Teatro del Mundo spelar musik
från renässansen och berättar om
musiken och instrumenten.*

**CITY
BLOMMOR**

TORGGATAN 5

Vardagar	08.30-20.00
Lördagar	10.00-16.00
Söndagar	11.00-15.00

CITYBLOMMOR.AX

PRESENTATION AV MEDVERKANDE

KONSTNÄRLIG LEDARE

Cecilia Ziliacus (violin)

"Cecilia is extremely musical and living proof that it's always possible to pursue unusual ideas." (The Strad, 2018)

Genom åren har publiken omfamnat Cecilias lika raffinerade som varma uttolkningar av allt från de stora klassiska och romantiska verken till nutida kammarmusik och samarbeten över genrerna – från Europas mest framstående symfoniorkestrar, dirigenter och komponister till jazzmusiker, folkmusiker, singer song-writers och många andra.

Utbyte mellan medmusikanter och kontakt med publiken är ledstjärnor för de sammanhang som hon väljer eller initierar. "Jag vill befinna mig i sammanhang där det är viktigt att just jag bidrar med min särprägel – precis som de andra musikerna bidrar med sin – och att vårt arbete tillsammans blir större än delarna."

Cecilias arbete med att lyfta fram okända tonsättare, både manliga och kvinnliga, har lett till en mycket bred repertoar. Inte minst möter hon publiken i kompositioner som tonsättare skriver just för henne.

Hon samarbetar regelbundet med internationellt verksamma musiker, kompositörer och dirigenter, och har gjort en rad uppmärksammade skivinspelningar, varav flera belönats med Grammis. Som solist har hon framträtt med de flesta svenska symfoniorkestrar samt många nordiska och europeiska.

Cecilia är konstnärlig ledare för Katrina kammarmusik samt för Musikfestspelen Korsholm i Finland. Hon var en drivande kraft i den flerfaldigt prisbelönade stråktion ZiliacusPerssonRaitinen och är nu aktiv i både Amandatrion (Kati Raitinen, cello, Bengt Forsberg, piano) och i Ziliacuskvartetten (se s. 55).

Hennes ledarskap kännetecknas av en öppen och lustfylld inbjudan till kreativa processer. På så sätt har hon spelat en stor roll för tillströmningen av nordiska och europeiska kompositörer och artister till Stockholm och Finland.

Cecilia är utbildad i Stockholm och i Köln. Hon är professor vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och ledamot av Kungliga Musikaliska Akademien. Violinen är sedan många år en Nicola Gagliano från Järnåkerfonden.

ÅRETS TONSÄTTARE

Sebastian Fagerlund

Sebastian Fagerlund (f.1972) har etablerat sig som en av sin generations mest framstående europeiska tonsättare.

Fagerlunds musik har beställts och framförts av ledande orkestrar, dirigenter och musiker runt om i världen. Hans verkförteckning omfattar allt från opera och orkesterverk till kammarmusik och soloverk. Viktiga aspekter i hans kompositioner är hans intresse för storskaliga former och en djup tro på musiken som uttryck för livets stora frågor och existentiella erfarenheter. Med en given känsla för virtuos instrumentation och starkt musikerskap i alla sina verk skapar han musikaliska dramer där ett kraftfullt uttryck kombineras med intensitet och kommunikationsvilja, liksom en öppenhet för olika musikaliska traditioner.

Till Fagerlunds huvudverk hör bl.a. klarinettkonserten (2006), som markerade början på hans internationella karriär. Hans orkesterverk, *Ignite* (2010) belönades med det finländska Teostopriset 2011.

Från 2016 till 2017 var Fagerlund residenstonsättare vid Concertgebouw i Amsterdam. Hans opera *Höstsonaten*, som hade premiär på Finlands Nationalopera 2017/18, mottogs entusiastiskt av kritiker och publik runt om i världen.

2013–2019 var Fagerlund konstnärlig ledare för RUSK Chamber Music Festival i Jakobstad. Perioden 2021/2022 var han residenstonsättare för Tapiola Sinfonietta och från och med i höst inleder han sin period som Åbo filharmoniska orkesters residenstonsättare.

Fagerlunds musik finns inspelad på skivbolaget BIS och är utgiven på Edition Peters.

Remain, för violin, cello och piano (2022)

Min kammarmusik har ofta tillkommit som förstudier till större verk. Också denna trio var tänkt som en relativt koncentrerad skiss till en trippelkonsert med samma soloinstrument, men den växte oförmodat till en självständig tresatsig helhet.

Kompositionsarbetet hade en tid gått i stå, men när nyheten om Rysslands invasion i Ukraina spreds över världen tände den en febril skaparlust hos mig som redan samma dag ledde till att trion fullbordades. Verket är tillägnat "Ukrainas tappra befolkning och krigets offer".

Titeln *Remain* syftar på kvadröjande citat ur musikaliska verk som känts viktiga för mig som tonsättare. I första satsen stiger ett citat ur Ravels *Le tombeau de Couperin* likt en ande ur vattnet för att sedan upplösas.

Den andra satsens mittparti är byggd kring ett citat ur Bachs andra *Partita* för soloviolin, medan den tredje i sin tur hänvisar till Brahms *Pianotrio nummer tre*, alltså till ett verk i samma genre. Dessutom återkommer här material ur de två tidigare satserna.

Autumn Equinox (2016)

Jag arbetade två och ett halvt år på min opera *Höstsonaten*. Operan gav mig nya insikter i bruket av långa musikaliska bågar, och därför kan en del stämningar och även material från *Höstsonaten* spåras i *Autumn Equinox* som jag påbörjade under samma tid. Det var Liza Ferschtman som bad mig

komponera en sådan, och efter att först ha skyggat inför uppgiften inspirerades jag storligen av hennes och hennes kollegers härliga musikantiska begåvning.

Den första satsen presenterar allt grundläggande material för verket. Den andra satsen saktar ner och utvidgar strukturer i den första och slutar med ett citat ur operan. I den tredje satsen återkommer allt rytmiskt och energiskt material med kraft.

Stilla (2014)

"Stilla" för Violin och Piano är beställt av Musikfestspelen Korsholm och Cecilia Zilliacus och uruppfördes 4 augusti 2014 av Cecilia Zilliacus och Henri Sigfridsson.

Musiken präglas i början av ett stillastående musikaliskt uttryck som gradvis blir alltmer hektiskt och rytmiskt. Efter höjdpunkten lugnar musiken emellertid ner sig igen mot slutet, och återgår till inledningens statiska ljudvärld.

Transient Light (2013)

I det musikaliska uttrycket i denna komposition avspeglar sig material jag använde, utvecklade och arbetade med under ett tiotal år i början av 2000-talet. Titeln syftar på uppfattningen om att musikaliska element färdas genom tid och därvid sakta förändras och utvecklas.

Hornisten Herve Joulains underbara klangskönhet och skicklighet inspirerade mig till att fokusera på melodik på ett nytt och speciellt sätt. Verket beställdes av Jakobstads sinfonietta år 2013.

Woodlands för solofagott (2012)

"Utgångspunkten för detta verk har varit dels Bram van Sambeeks bländande virtuosa och förfinade fagottspel, dels själva fagottens egna rika klangkvaliteter och stora potential.

Jag har i tankarna haft ett mystiskt land, ett "skogens rike" till vilket musikaliska element rör sig, eller avlägsnar sig från. I denna miljö möts de, byter gestalt och utvecklas gradvis och växer, tills de mot slutet kommer samman i ett högt tonläge där både ett då och ett nu existerar samtidigt."

Recordanza för tenorblockflöjt (2005)

Ett solostycke är alltid en utmaning för en kompositör. Man skulle egentligen kunna kalla det för en kompositionsteknisk lögnedektor. Utgångsläget i *Recordanza* var att för ett soloinstrument skriva virtuos, mångfasetterad musik som andas i stora dynamiska bågar.

Styckets musikaliska byggstenar presenteras i början av verket. De börjar under styckets gång att utvecklas, förändras och reagera med varandra. Inspirationen till stycket har varit Sunniva Fagerlunds färgsprakande musikalitet vilket i hög grad har bidragit till den stora detaljrikedomen och den relativt dansanta karaktären i verket.

Perfekt läge

**Ordna nästa möte
mitt i Norden!**

Alandica – en modern, funktionell konferensanläggning i Mariehamn, vid stranden av Östra hamnen.

**Dagskonferenspaket
från 43€/person.**

MÖTE

ALANDICA
KULTUR OCH KONGRESS

info@alandica.ax, www.alandica.ax, tel +358 18 24570,
Strandgatan 33, AX-22100 Mariehamn, Åland Finland

Joel Backström (filosof)

Joel Backström är docent i filosofi vid Helsingfors universitet och jobbar för närvarande som specialforskare vid Åbo Akademi. Han forskar i moral- och samhällsfilosofiska frågor med kulturkritisk inriktning och fokus på den mänskliga förståelsens dialogiska, alltid moraliskt och existentiellt laddade natur.

Han har skrivit bland annat om Wittgensteins filosofi och psykoanalysens filosofiska implikationer, om vänskap och kärlek, populism och "post-sanning". Nyligen har han sysslat med humanismen som särskilt tema i samband med redigeringen av en samlingsvolym med tidigare svårtillgängliga kulturkritiska texter av Georg Henrik von Wright.

Anders Björnsson

(publicist och historiker)

Anders Björnsson är verksam som producent vid Sveriges Radios vetenskapsredaktion och som vetenskaplig medarbetare i Svenska Dagbladet. Åren 2008–2013 var han chefredaktör för den internationella kvartalstidskriften *Baltic Worlds*. Han har även översatt tyskspråkig klassisk skönlitteratur till svenska, bland annat Werner Bergengruens *Döden i Reval*. Han kallar sig amatörpianist, elev till Judith de Frumerie och utgav år 2021 *När man inte hunsar och trettiofyra andra miniessäer om musik*. Han var ordförande i Svenska Humanistiska Förbundet 1997–2012.

Björnsson är filosofie hedersdoktor vid Göteborgs universitet och korresponderande ledamot av Svenska litteratursällskapet i Finland. Han har skrivit boken *Palatset som Finland räddade*, om det finska residenset i Stockholm.

Diego Chenna (fagott)

Diego Chenna studerade för Vincenzo Menghini vid konservatoriet i Turin och för Sergio Azzolini vid MHS i Stuttgart.

Under samma period spelade han i Gustav Mahler Jugend Orchester och i Europeiska unionens ungdomsorkester under ledning av Claudio Abbado, som också har inbjudit honom att spela i Lucerne Festival Orchestra och att samarbeta med Orchestra Mozart både som lärare, förstefagottist och som solist.

År 1998 vann Diego första pris i Fernand Gillet International Competition i USA, och som förstefagottist samarbetade han med Chamber Orchestra of Europe och World Orchestra for Peace. Hans oupphörliga sökande på musikfältet leder honom ofta

bort från den klassiska fagottrepertoaren och in på nya innovativa områden: att återupptäcka bortglömd musik, utveckla nya utförandetekniker, utnyttja live-elektronik och att skapa ny repertoar, motsvarar idag hans huvudsakliga intressen. Ett flertal kompositörer har även tillägnat verk till honom.

För närvarande är Diego solofagottist i Irish Chamber Orchestra och professor i kammarmusik vid Hochschule für Musik Freiburg.

"... äntligen får fagotten ett tillfälle att vara stjärnan... hans sound är varmt, rikt och expansivt...; en fagottist med Lester Young's 'gentle sway' ..."

(Garreth Smith, The Daily Star)

Simon Crawford-Phillips (piano)

Simon Crawford-Phillips har skapat sig en unik karriär som pianist, dirigent och creative programmer. Han känner passionerat för modern musik och har uruppfört verk av bland annat Thomas Adès, Britta Byström, Steve Reich och Mark-Anthony Turnage.

Han har varit chefsdirigent för Västerås Sinfonietta och Conductor Fellow för NDR Elbphilharmonie. Han har även varit gästdirigent för Sveriges Radios Symfoniorkester samt symfoniorkestrarna i Göteborg, Helsingborg och Ålborg. Nästa säsong debuterar han med Norska Kammarorkestern, Norrköpings Symfoniorkester och symfoniorkestern i Toulon.

Som pianist i Kungsbacka pianotrio, Nash Ensemble, Stockholm Syndrome Ensem-

ble och Colin Currie Group har Simon framträtt över hela världen och gjort inspelningar för BIS, Hyperion och Deutsche Grammophon.

Han samarbetar regelbundet med Daniel Hope, Pekka Kuusisto, Anne Sofie von Otter, Lawrence Power, Torleif Thedéen och Elias String Quartet. Nästa säsongs solistiska höjdpunkter inkluderar Timo Andres konsert "The Blind Bannister" och uruppförandet av en dubbelkonsert av Sauli Zinovjev tillsammans med Hugo Ticciati och Tapiola Sinfonietta under ledning av Ryan Bancroft.

Simon har undervisat vid Kungliga Musikhögskolan, Högskolan för scen och musik i Göteborg och tilldelades nyligen en professur vid Mälardalens Universitet i Västerås.

Karin Dornbusch (klarinett)

Karin Dornbusch, bosatt i Schweiz, växte upp i en musikerfamilj i Stockholm. Efter studier vid Hochschule der Künste Berlin och Musikakademie der Stadt Basel är hon en internationellt efterfrågad solist och kammarmusiker. Hon fokuserar främst på kammarmusik och soloframträdanden. Hennes repertoar sträcker sig från tidig klassisk musik till samtida musik och även gränsöverskridande musik.

Karin arbetar tätt med nutida tonsättare. Ett verk som har tillkommit på det viset är Benjamin Staerns unika, extravaganta, och prisade verk "Worried souls" för klarinett/basklarinett och orkester som hon bl.a. framförde senast nu under våren 2022 i Stockholms Konserthus.

Hon är fast medlem i kammarmusikensemblen Camerata Variabile Basel sedan snart 20 år. Ensemblen är en av Schweiz' mest väletablerade ensembler, välkänd för sina extraordinära konsertprogram. Under de senaste åren har hon samarbetat med bl.a. Zemlinsky Quartet, Gringolts Quartet, Chloë Hanslip, David Grimal, Denes

Varjon, Mike Svoboda, Cecilia Zilliacus, Claudius Herrmann, Bengt Forsberg, Julien Quentin, Diego Chenna, Wu Wei, Wen-Sinn Yang, Bruno Schneider och Mario Caroli.

1996 vann Karin den svenska solisttävlingen Solistpriset och 1997/98 valdes hon ut till Rising Star av europeiska konserthus. Hon har också uppträtt som solist vid Nobelfesten i Blå Hallen i Stockholm och har spelat in tre CD-skivor med Caprice Records och en CD på GENUIN classics i Leipzig. Hennes CD "Nordic Concertos" nominerades till grammissen "Årets Solist".

Sedan 2006 är Karin soloklarinettist i Collegium Musicum Basel. 2006-2017 var hon konstnärlig ledare för Båstad Chamber Music Festival. Sedan 2019 är hon konstnärlig ledare och initiativtagare till FRONTSIDE Gothenburg International Chamber Music Festival.

2009 tilldelade Carl XVI Gustaf henne medaljen Litteris et Artibus för enastående konstnärliga insatser som klarinettist. Sedan 2010 är hon medlem av Kungliga Musikaliska Akademien.

axtours.ax

Axtours resebyrå

Storagatan 14
22100 Mariehamn
Tel. 018 512 13
www.axtours.ax
info@axtours.ax

**Nya
Åland**

nyan.ax

tel. 23 444

Julio Caballero Pérez

El Gran Teatro del Mundo

Ensemblen El Gran Teatro del Mundo har specialiserat sig på musik från 1600- och 1700-talen och har framträtt över hela Europa, bland annat på Festival Oude Muziek Utrecht, Festtage Alter Musik Basel, Musikinstrumentenmuseum Berlin, Musica Antica Urbino, Festival d'Ambronay, Centro Botín Santander och Riga Early Music Festival.

Ensemblen valdes ut som en av "Promising Young Ensembles" av International

Young Artist's Presentation (IYAP) vid Laus Poliphoniae Festivalen i Antwerpen och vann pris för bästa framförandet av spansk musik vid Antón García Abril -tävlingen i Baza år 2017.

2018 var El Gran Teatro del Mundo en av förmånstagarna inom projektet Emerging European Ensembles som understöder unga ensembler som framför tidig musik. År 2019 vann ensemblen pris i Early Music Young Artists Competition i York (UK).

Julio Caballero Pérez (cembalo)

Julio Caballero Pérez föddes i Granada. Vid nio års ålder började han studera piano och vid tretton års ålder började han ta lektioner i harmonisering för kompositören Miguel Gálvez-Taroncher. Två år senare flyttade han till Madrid där han studerade för pianisten Carmen Deleito vid Joaquín Turina-konservatoriet där han också fick värdefulla lektioner i komposition av Rafael Eguílaz och Félix A. Pérez.

Han belönades med ett stipendium av Centro Superior Katarina Gurska för att studera för Eldar Nebolsin och Claudio Martínez Mehner, där han blev i ett år innan han beslöt sig för att studera cembalo. År 2013 inledde han sina studier vid Musikhochschule Bern för Dirk Börner och 2015 flyttade han till Schola Cantorum Basiliensis där han fortsatte att studera för Jesper Christensen, Francesco Corti och Jörg-Andreas Bötticher.

Julio har spelat i orkestrar så som Les Musiciens du Louvre, Il Pomo d'Oro, B'Rock Orchestra, Orchestre du Théâtre de La Monnaie (Bryssel) m.fl. Under säsongen 2016-2017 var han cembalist i European Union Baroque Orchestra (EUBO). Han framträder regelbundet som duo med violinisten Claudio Rado och har bl.a. framträtt i "Freunde Alter Musik Basel"-konsertserien och på "Roma Festival Barocco".

Julio är konstnärlig ledare för El Gran Teatro del Mundo där han också medverkar som cembalist – något som för tillfället utgör hans huvudsakliga sysselsättning.

Vincent Kibildis (harpa)

Vincent Kibildis spelar på historiska harpor från medeltiden, renässansen och barocken.

Han inledde sin musikutbildning på den keltiska harpan vid sex års ålder och blev då intresserad av tidig musik, vilket han senare studerade vid Schola Cantorum Basiliensis och vid Escola Superior de Música de Catalunya. Från dessa institutioner tog han examen i både medeltida, renässans- och barockmusik.

Eftersom Vincent började studera tidig musik har han också varit intresserad av historisk notation och förhållandet mellan noterad och onoterad musik, muntliga och improvisatoriska praktiker; han samarbetar till exempel regelbundet med ensembler genom att skapa transkriptioner och editeringar. Han forskar också i betydelsen av ensträngade (diatoniska eller semi-diatoniska) harpor under 1500-talet och framåt.

Vincent uppträder aktivt och samarbetar med olika ensembler över hela Europa.

Bruno Hurtado Gosalvez (gamba)

Bruno Hurtado Gosalvez föddes i en musikerfamilj, och vid sju års ålder inledde han sina studier i cello, piano och musikteori vid Conservatory Professional de Música de Badalona och Conservatori del Liceu de Barcelona. Detta ledde småningom till fortsatta studier i cello, viola da gamba och violon i Zürich, Bern och Trossingen.

Numera kombinerar han sin anställning som solocellist i Franz Schubert Filarmonía med ett brett spektrum av samarbeten med otaliga ensembler, så som Orquesta de la ópera del Gran Teatro del Liceo de Barcelona, El Gran Teatro del Mundo, Le Parlament de Musique, Armonico Tributo Austria, Zefiro, Freiburger Barockorches-

ter, L'arpa Festante München, Zürcher Barockorchester, Ad Fontes, La Grande Chapelle, Chiave d'Arco, Infermi d'Amore och Trio Montserrat o D'istinto.

Brunos intresse för elektronisk musik har också lett honom till ett samarbete med den internationellt kända Dj Swet. Han har också gjort inspelningar i ett flertal olika sammansättningar för bland annat Harmonia Mundi, Naxos, Ars Productions, Ambronay editions, Claves, Decca, Dynamic och Cézanne Producciones.

Bruno har vunnit olika tävlingar så som Telemann-Wettbewerb i Madgeburg, i l'Aquila och i Ambronay samt tillsammans med El Gran Teatro del Mundo en Diapason d'Or för CD:n "Die Lullisten".

Michael Form (blockflöjt)

Michael Form har under många år framgångsrikt balanserat mellan sina två yrkesbanor som instrumental virtuos och som orkesterdirigent.

Som blockflöjtist har han specialiserat sig uteslutande på tidig musik, medan han som dirigent med lätt-het rör sig mellan musik från olika tidsperioder. Hans breda repertoar sträcker sig således från den sena medeltidens musik till nutidens musik. Sedan 2004 har han varit aktiv som dirigent och dirigerat prisade barock- och moderna symfoniorkestrar samt professionella körer över hela Europa, Latinamerika och Oceanien. Till dags dato har han lett över 160 operaföre-ställningar vid olika teatrar.

Med blockflöjten ligger Michaels utmärkande särdrag i hans rika sound. Hans spel har dokumenterats på många CD-inspelningar med en repertoar som sträcker sig från Hildegard von Bingen till Johann Sebastian Bach.

Som dirigent har Michael en särskild passion för att också jobba med orkestrar under utveckling. I och med detta intresse utsågs han av Catholic University of Caracas till internationell ambassadör för dialog och fred uttryckligen för sitt engagemang med Simón Bolívar Baroque Orchestra i Venezuela. Sedan 2018 innehar han en permanent position som gästdirigent för El Sistema.

Jukka Harju (horn)

Vid 9 års ålder "hittade" Jukka Harju valt-hornet, och två år senare framförde han Mozarts hornkonsert i Ess-dur KV447 vid en konsert i Dublin som televiserades av EBU. Efter denna blyxstart följde studier vid Sibelius-Akademien för Kalervo Kulmala och senare vid Universitätt für Musik und darstellende Kunst Wien för Roland Berger.

Jukka eftertraktades av flera finländska orkestrar och också av Europeiska unionens ungdomsorkester samt av Gustav Mahler Jugendorchester, den senare ledd av Claudio Abbado. Han har även rönt framgångar i flera musiktävlingar. Genom att vinna Lieksa International Horn Competition 2005 blev han nominerad som årets brasspelare i Finland år 2006.

År 2008 anställdes Jukka som ordinarie stämledare i finländska Radions symfoniorkester (RSO) och har vid sidan av detta även framträtt som gästande stämledare i flera europeiska symfoniorkestrar. Hans repertoar inkluderar de mest centrala

klassiska och romantiska hornkonserterna, men även nyare musik. Han har gjort flera finländska uruppföranden och har även uruppfört Kirmo Lintinens Concertino (2008), Aulis Sallinenens Five Portraits of Women för horn, sopran och orkester (2013 – med bl.a. Jenny Carlstedt som sångsolist) samt Osmo Tapio Räihäläs Horn Concerto (2016), alla skrivna för honom.

Pehr Henrik Nordgrens Konsert för horn och stråkar, där Jukka medverkar tillsammans med Jari Valo, violin och Mellersta Österbottens kammarorkester under ledning av Juha Kangas, blev nominerad som bästa klassiska inspelning i Finland år 2018.

Jukka undervisar vid Sibelius-Akademien, vid Konstuniversitetet i Helsingfors och har även arbetat med det svenska nationella ungdomsprogrammet NCM (Nationellt centrum för musiktalanger och Polstjärnepriset) samt givit mästarkurser runt om i världen.

Som kammarmusiker och solist har han uppträtt, förutom i Europa, även i Asien, Amerika och Afrika.

Eero Ignatius (kontrabas)

Eero Ignatius har studerat för Juha Nääppä och Juho Martikainen i sin hemstad Uleåborg samt i Helsingfors. Han spelar i Helsingfors stadsorkester sedan år 2007 och har tidvis fungerat också som stämledare. Eero är en av Jousia Ensemblens grundande medlemmar och har hört till Avanti!s mer eller mindre fasta ensemble sedan år 2005. År 2022 har han blivit inbjuden som ständig stämledare för deras kontrabasgrupp.

Utöver den klassiska musikrepertoaren spelar Eero i Waltteri Torikka Trio och i Henrik Sandås Quintet där han framför Astor Piazzollas musik.

Sina instrumentstudier har Eero fördjupat bland annat på Jussi Javas och Janne Saksalas mästar kurser.

The logo is an oval shape with a dark brown background and light-colored text. The text 'Bagarstugan' is at the top, '1866' is in the middle, and 'Café & Vin' is at the bottom. There are decorative flourishes on either side of the year and the bottom text.

Bagarstugan
1866
Café & Vin

Ekonomiegatan 2
Mariehamn
Tel. +358 18 19880

Peltomaa Fraanje Perkola-trio

Trion Peltomaa Fraanje Perkola kombinerar den mänskliga rösten, piano och viola da gamba med elektroniska effekter och medeltida harpa. Musikerna har olika bakgrund i tidig musik, finsk folkmusik och nutida musik trots att det var den medeltida musiken som gav inspiration till deras högst personliga och igenkännliga sound.

Aino Peltomaa

(röst & medeltida harpa)

Aino Peltomaa är en finländsk sångerska och musiker som uppträder med en repertoar som sträcker sig från medeltiden och renässansen till improvisation och nutida musik.

Aino samarbetar aktivt med musiker och artister som representerar olika genrer och framträder regelbundet både i Finland och utomlands. Hennes innovativa projekt kombinerar element från tidig musik, folkmusik

och jazz med visuella konstarter och dans.

Hon leder och co-leder grupper som Peltomaa Fraanje Perkola, Ensemble Gamut! Amor Céu, Harmony of the Spheres, 'k:amos, trio Sufira och har spelat in musik för skivmärken som Outhere Music, Eclipse Music och Aspen Edities.

Aino verkar i Finnish Chamber Choir och håller retreatar som kombinerar gregoriansk sång, yoga och meditation. Hon har en examen i både musik och psykologi.

Harmen Fraanje (piano)

Harmen Fraanje är en holländsk pianist och tonsättare som bor i Amsterdam.

Enligt den internationellt välkända webbsidan AllAboutJazz är "Harmen Fraanje på väg att bli en av senaste årtiondets mest imponerande unga europeiska pianister". ("Harmen Fraanje is emerging as one of the most impressive young European pianists of the past decade.")

Harmen leder och co-leder flera olika grupper och samarbetar regelbundet med Reijseger Fraanje Sylla, Mats Eilertsen Trio, i duo med Arve Henriksen, Trio Fraanje/Soniano/Gouband, Michael Moore och ger också solokonsert. Inspelningar av projekt han medverkar i har utgetts på skivmärken som ECM, Winter & Winter och Hubro Music. Han framträder med artister som Ambrose Akinmusire, Kenny Wheeler, Thomas Morgan, Werner Herzog, Mark Turner och Trygve Seim.

Harmen är ledare för avdelningen för jazzpiano vid konservatoriet i Amsterdam.

Mikko Perkola (viola da gamba)

Viola da gamba-spelaren, tonsättaren och sångaren Mikko Perkola är ett finländskt tidig-musik-underbarn som uppträder regelbundet med grupper som Gramophone-prisade Phantasm, Concerto Palatino och Helsinki Baroque Orchestra.

Mikko har spelat och spelat in tillsammans med Norwegian Baroque Orchestra, Iceland's Chamber Orchestra, Battalia och Ensemble Séverin, Topi Lehtipuu, Hans-Ola Ericsson och Anna Lindail samt spelat in gambasonater med Aapo Häkkinen, för Naxos.

Mikko har uruppfört verk av olika nutida kompositörer (Lucio Garau, Giovanni Mancusol, Eero Hämeenniemi) och samarbetar gärna med artister som representerar olika genrer, från tidig musik till multimediala soloframträdanden av nutida musik med viola da gamba och användning av olika effekter.

Välkommen till stans coolaste uteservering!

GARDEN

Arkipelag, Strandgatan 35 Mariehamn
www.hotellarkipelag.ax

LYYSKI
FASTIGHETER

Med hjärtat i fastighetssvaret.

Vad är din fastighet värd? Vi vet.

www.lyyski.ax/fastighetsvardering

Vi håller öppet i helhet måndag 9:00-16:00, torsdag 9:00-16:00
Kontorstiderna 11:00-12:00 i Höglycke

Följ oss på Facebook, LinkedIn, Instagram och Instagram Story

Älska våra
skandinaviska
fastigheter

Anna Petrini (blockflöjt)

Anna uppträder som solist och kammarmusiker på scener med både klassisk, modern och fri improviserad musik samt även med traditionell folkmusik. Hon uppskattar ett mångsidigt konserterande, och uppträder med lika stor entusiasm som solist i en modern konsertsal, som på en jazzklubb eller i en nordlig finländsk skog.

Anna har uppträtt på otaliga festivaler och i konsertsalar så som Debüt in Berlin Philharmonie Chamber Hall, Warsaw Autumn, Huddersfield Contemporary Music festival, Ultraschall Berlin, ISCM World New Music Days, Other Minds Festival San Francisco, Musica Electronica Nova, Bath International Music Festival, Baltic Sea festival, Tokyo Opera city Recital Hall och Stockholm Early Music Festival samt medverkat i flera radio- och TV-program.

Anna har hållit mästarkurser och workshoppar vid Sibelius Akademin, University of California, Davis och Royal Northern College of Music och har också blivit inbjuden till Harvard Group for New Music. Hon är också engagerad i flera kammarmusikprojekt med bl.a. den svenska ensemblen Faint Noise, den nordiska improvisationstrion WPW med Christian Wallumrod och Qarin Wikström, crossoverduon Amper + Petrini (med nyckelharpisten Emilia Amper) och barockgruppen Quartetto dell'Arte.

Anna avlade sin Mastersexamen vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och studerade vidare vid Amsterdams konservatorium där hon specialiserade sig på nutida musik.

År 2018 mottog Anna Svenska Tonsättarföreningens Interpretpris och sedan 2021 är hon även dess hedersmedlem.

Zilliacuskvartetten

Zilliacuskvartetten må vara ett nytt namn i musikvärlden, men de fyra medlemmarna är var och en redan välkända musiker: Cecilia Zilliacus och Julia-Maria Kretz, violin, Ylvali Zilliacus, viola och Kati Raitinen, cello.

Cecilia och Kati har drygt tjugo år av samarbete bakom sig i olika konstellationer, kanske mest bekant genom stråkkvartett ZilliacusPerssonRaitinen.

Ylvali är medlem i Uppsala Kammarso-lister och spelar sedan många år i Lendvai String Trio.

Julia-Maria är konsertmästare i Sveriges Radios Symfoniorkester och spelar regelbundet kamarmusik på världens stora

scener med stjärnor som Janine Jansen och Isabelle Faust.

Under 2022 spelas kvartettens första album in på dB Productions med musik av Edward Grieg, Amanda Maier och Julius Röntgen – alla tre kompositörer goda vänner med varandra (och Maier och Röntgen t.o.m. ett gift par!).

Denna sommar gästas Zilliacuskvartetten Katriona Kamarmusik på Åland och kamarmusikserien Äntligen Måndag på Stockholms Konserthus och gör även konserter i Uppsala, Linköping och Västerås.

Cecilia Zilliacus

(konstnärlig ledare, violin)

Se sid. 37.

Julia-Maria Kretz (violin)

Julia-Maria Kretz är född i Berlin. Hon var en av professor Marianne Boettchers elever och studerade sedan för professor Thomas Brandis på Universität der Kunste Berlin och för sin pappa Josef Suk i Prag.

Med Julius Stern Pianotrio har hon vunnit ett antal priser vid tävlingar, såväl vid internationella kammarmusiktavlingen Premio Vittorio Gui i Florens som vid Felix Mendelssohn-Bartholdy-tävlingen i Berlin, samt vid den internationella kammarmusiktavlingen Trio di Trieste i Trieste.

Hon är medlem i kammarmusikensembeln Spectrum Concerts Berlin, som har sin egen konsertserie i Berliner Philharmonie.

Julia-Maria har regelbundet spelat kammarmusikkonserter med bl.a. Janine Jansen, Julian Rachlin, Isabelle Faust, Baiba Skride, Cecilia Zilliacus, Torleif Thedéen, Martin Frost, Lawrence Power, Mischa Maisky och Roland Pontinen. Hon har framträtt på många festivaler, så som Salzburger Festspiele och Schleswig-Holstein Musik Festival, och spelat in kammarmusik på bland annat BIS, NAXOS och Harmonia Mundi.

År 2006 blev Julia-Maria medlem i Lucerns festivalorkester, ledd av Claudio Abbado, och sedan 2008 ar hon en medlem i Mahler Chamber Orchestra. Sedan 2015 innehar hon positionen som assisterande forstakonsertmastare i Sveriges Radios Symfoniorkester. Hon undervisar också på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

Ylvali McTigert Zilliacus (viola)

Ylvali ar sedan 2020 medlem i Uppsala Kammarorkester och stämledare i Uppsala Kammarorkester. Sedan 2010 har hon spelat regelbundet i Mahler Chamber Orchestra.

I den kritikerrosade och prisbelontade Lendvai String Trio spelar Ylvali tillsammans med Nadia Wijzenbeek och Marie Maclod. Trion har gjort flera skivinspelningar,

bland annat samtliga verk för stråktrio av Ludvig van Beethoven respektive Julius Röntgen.

Tillsammans med Cecilia Zilliacus, Julia-Maria Kretz-Larsson och Kati Raitinen spelar hon numera i Zilliacuskvartetten. Senare i år spelar kvartetten in sin första skiva med musik av Amanda Maier, Julius Röntgen och Edvard Grieg.

Ylvali har under åren spelat en hel del tidig musik på tidstroga instrument bl.a. med English Concert under ledning av Andrew Manze. Men för tillfället prövar

hon även vingarna åt ett annat håll – Fredrik Lindborg Septett (jazztrio och stråckkvartett) turnerar runt om i Sverige. Ensemblens två genreöverskridande skivinspelningar med musik av Lars Gullin och Georg Riedel har fått stor uppmärksamhet och beröm i pressen.

Ylvali har studerat i Berlin för Tabea Zimmermann samt i London för Simon Rowland-Jones och David Takeno. Järnåkersiftelsen ger Ylvali möjligheten att få spela på en viola byggd år 1767 av Lorenzo Storioni.

Kati Raitinen (cello)

Kati har etablerat sig som en av Sveriges mest framträdande musiker. Förutom sin tjänst som solocellist i Kungliga Hovkapellet driver hon tillsammans med stråktrio ZilliacusPerssonRaitinen kammarmusikserien "Äntligen måndag" i Stockholms konserthus. Med denna trio blev hon tilldelad svensk Grammis 2005 och 2011

för inspelningar av Bachs Goldbergvariationer och Mozarts Divertimento K563. År 2018 vann hon ytterligare en Grammis för inspelningen av Amanda Maiers Pianotrio tillsammans med pianisten Bengt Forsberg och violinisten Cecilia Zilliacus.

Kati framträder även regelbundet på festivaler runt om i världen och har gjort otaliga inspelningar för radio och TV varav den senaste, en kortfilm till musik av Rita Strohl ska sändas på hösten -22 i SVT. Hon har spelat som solist med de flesta svenska orkestrarna. I år gör Kati sin debut som konstnär på Mänttä Art Festival (Mäntän kuvataideviikot).

Kati studerade i Helsingfors för professor Martti Rousi och i Stockholm för professor Frans Helmerson.

Livstrygghet lokalt

Hos oss på LokalTapiola Åland står du som kund i centrum. Vi är ett ömsesidigt bolag, vilket betyder att vi ägs till 100 % av våra kunder. Vi hjälper dig med allt som gäller försäkringar och placeringar, alltid lokalt och personligt. På så vis kan du känna dig trygg i alla skeden av livet, och fokusera på det som gör dig lycklig.

Det är vad vi kallar livstrygghet.

018 56361

www.lokaltapiola.ax

Ålandsvägen 31

KULTURFÖRENINGEN KATRINA

Föreningen arrangerar konserter och andra musikevenemang. Verksamheten inleddes år 2000 med att sätta upp musikteatern Katrina. Kulturföreningen vill främja professionalismen i det åländska musiklivet. För att nå detta höga ideal ordnar föreningen hellre färre än flera konserter. Kulturföreningen Katrina och Katrina kammarmusik har fått sitt namn efter Sally Salminens roman om Katrina.

FESTIVALMEDARBETARE

Sylvia Clemes
Yvonne Cronström
Rosi Djupsund, verksamhetsledare
Emilia Eriksson, scenansvarig
Gungerd Etzell
Evelina Gottberg, produktionsassistent,
mästarkurskoordinator
Carita Johansson
Barbro Koskinen
Britt-Marie Lundberg
Therése Magnusson
Ghita Nyström
Tuula-Riitta Nyström
Christina Sandqvist
Barbro Sundback
Elin Sundback
Nob Takei
Cecilia Wickström
Agneta Williams

PROGRAMBOK

Lasse Zilliacus, programtexter
Gungerd Etzell, annonser
Robert Jansson, layout
Cecilia Zilliacus
Rosi Djupsund
Evelina Gottberg

KULTURFÖRENINGEN KATRINAS STYRELSE

Barbo Sundback, ordförande
Patrik Komorowski, viceordförande
Casper Wrede, sekreterare
Carita Johansson, kassör
Marcus Boman
Yvonne Cronström
Kalliope Grammenou
Mona Karlsson
Stephan Kemetter
Barbro Koskinen
Siv Ekström, ersättare
Ann-Christin Kjeldsen, ersättare

KONTAKT

Kulturföreningen Katrina
Norra Esplanadgatan 5, AX-22100 Mariehamn, Åland
Tfn +358 40 1649310
info@katrina.ax
www.katrina.ax

KATRINA KAMMARMUSIK

ÅLAND 9–13 AUGUSTI 2022

PRESENTATION AV MEDVERKANDE

Joel Backström	41
Anders Björnsson	41
Diego Chenna	42
Karin Dornbusch	44
El Gran Teatro del Mundo	46
Sebastian Fagerlund	38
Michael Form	49
Harmen Fraanje	52
Jukka Harju	50
Bruno Hurtado Gosalvez	48
Eero Ignatius	51
Vincent Kibildis	47
Julia-Maria Kretz	56
Aino Peltomaa	52
Peltomaa Fraanje Perkola-trio	52
Julio Caballero Pérez	47
Mikko Perkola	53
Anna Petrini	54
Simon Crawford-Phillips	43
Kati Raitinen	57
Zilliacuskvartetten	55
Cecilia Zilliacus	37
Ylvali McTigert Zilliacus	56

PRESENTATION AV KOMPOSITÖRER

J S Bach	13
Jacques Barbireaus	25
Franciscus Bossiniensis	26
Antonio de Cabezon	24
Girolamo Dalla Casa	33
Arcangelo Corelli	29
Guillaume Dufay	15
Sebastian Fagerlund	14, 38
Andrea Falconieri	17
Costanzo Festa	25
Silvestro di Ganassi	24
Hayne van Ghizeghem	24
Edvard Grieg	21
Tom Johnson	17
Hans Kotter	9
Orlando di Lasso	25
Witold Lutoslawski	29
Marin Marais	9
Olivier Messiaen	18
Roland Moser	9
Diego Ortiz	33
Pierluigi Palestrina	26
Ercole Pasquini	34
Maurice Ravel	14, 19
Julius Röntgen	10
Robert Schumann	30
Igor Stravinskij	13, 21
Georg Philipp Telemann	17
Antonio Vivaldis	8

